

Ἡ ἔκκοσμίκευση
τοῦ Μοναχισμοῦ.

Ἐπισκόπου Καρπασίας
κ. Χριστοφóρου

Σελ. 503

Τό τέταρτο Στιχηρό
τῶν Αἰῶν τῶν Θεοφανείων
καί ἡ τελετουργία τοῦ Ἁγίου
Βαπτίσματος.

Πρεσβ. Φωτίου Καλογήρου

Σελ. 479

«Ὁ διάδοχος
τοῦ Γιούρι
Γκέλερ».

Εὐδοκίου Δημητρίου

Σελ. 514

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Ἐκκλησιαστική

«ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΑΝΟΙΞΟΝ
ΜΟΙ ΠΥΛΑΣ ΖΩΟΔΟΤΑ»

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου Β'. Σελ. 467

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Εκκλησιαστική

ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Διεύθυνση: Τ.Κ. 21130
1502 Λευκωσία

Τηλ. (+357) 22554600

Τηλεομιότυπο (Fax): (+357) 22439074

Ήλεκτρονική διεύθυνση (E-mail):
diafot@cy.net

Λευκωσία

Γανουάριος - Μάρτιος 2010

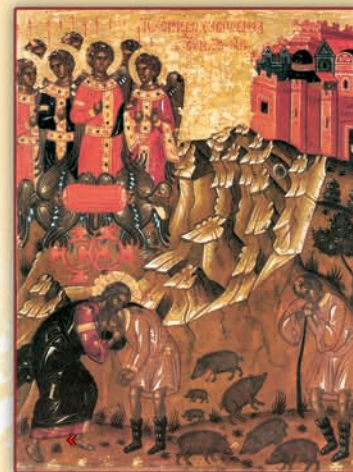
Έτος 3ο - Τεύχος 10ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- «Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα»
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Κύπρου κ.κ. Χρυσοστόμου Β'467
- Κυριακή Β' τῶν Νηστειῶν
Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου470
- Κυριακή Ε' τῶν Νηστειῶν
Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου473
- Ἡ περιτομή τοῦ Κυρίου
Μιχάλη Νικολάου476
- Τό τέταρτο Στιχηρό τῶν Αἰνῶν
τῶν Θεοφανείων καί ἡ τελετουργία
τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος
Πρεσβυτέρου Φωτίου Καλογήρου.....479
- «Ἄγγελος πρωτοστάτης, οὐρανόθεν ἐπέμφθη,
εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῃ τὸ Χαῖρε»
Πρωτοπρ. Μιχαήλ Βοσκοῦ485
- Ἡ ἀκολουθία τοῦ Μνημοσύνου
Κυπριανοῦ Ἀθανασίου489
- Ψυχασάββατο
Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου496
- Ἐνας Ἅγιος «ζωγραφίζει» τή μητέρα του
Νίκης Τρακοσιῆ498
- Ἡ ἐκκοσμίκευση τοῦ Μοναχισμοῦ
Ἐπ. Καρπασίας κ. Χριστοφόρου503
- Ὁ πολιτικός γάμος
ὡς ποιμαντικό πρόβλημα
Πρωτοπρ. Τέλλου Παπαδόπουλου510
- «Ὁ διάδοχος τοῦ Γιούρι Γκέλερ»
Εὐδοκίου Δημητρίου514
- Ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή στήν Ἰνδονησία
Πρωτοπρ. Σάββα Χατζηϊωνᾶ520
- Γελοῦμε;
Ἐπιμ. Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου524
- Ἀποφάσεις γιά τί νέα χρονιά
Ελένης Ἀναστασίου526

«ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ
ΑΝΟΙΖΟΝ ΜΟΙ...»

«Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι
πύλας Ζωοδότα»

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου Β'

Ἐνας ὑπέροχος καί κατα-
κτικὸς ὕμνος, ὁ ὁποῖος
ψάλλεται στὸν Ὅρθρο τῶν Κυ-
ριακῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρα-
κοστῆς, βάζει στὰ στόματα ὁ-
λων μας τὰ ἐξῆς ἱκετευτικὰ λό-
για:

«Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι
πύλας Ζωοδότα· ὀρθρίζει γὰρ
τὸ πνεῦμά μου πρὸς ναὸν τὸν
ἅγιόν Σου, ναὸν φέρον τοῦ σώ-
ματος ὅλον ἐσπιλωμένον· ἀλλ'
ὡς οἰκτίρμων κάθαρον, εὐ-
σπλάγχνω Σου ἐλέει».

Ἄπ' τὸ περιεχόμενο τοῦ ὕ-
μνου αὐτοῦ γίνεται ἀντιληπτὸ
ὅτι ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἔ-
χει ὡς ἀπώτερο σκοπὸ νὰ πα-
ρακινήσει τοὺς πιστοὺς στὴ με-
τάνοια, παρέχοντας ὅλα τὰ
μέσα ποὺ συντελοῦν σ' αὐτὸν
τὸ σκοπὸ.

Γιὰ νὰ κατανοήσουμε τὴν ἀ-
νάγκη τῆς μετάνοιας, πρέπει
προηγουμένως νὰ συνειδητοποι-
ήσουμε πόσο φοβερό, τραγικὸ
καὶ θανατηφόρο κακὸ εἶναι ἡ ἀ-
μαρτία. Λέει σχετικὰ ὁ ἅγιος
Κύριλλος Ἱεροσολύμων: «Φοβε-
ρὸ κακὸ καὶ ἐπικίνδυνη ἀσθένεια
τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀμαρτία.
Τὴν ἀπονευρώνει μὲ δολιότητα
καὶ παράλυτη τὴν παραδίνει
στὸ αἰώνιο πῦρ. Εἶναι, ὅμως,
κακὸ ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ
δική μας θέληση. Εἶναι καρπὸς
τῆς δικῆς μας προαιρέσεως... Ἡ
ἀμαρτία δὲν εἶναι κάποιος ἐ-
χθρὸς ποὺ μᾶς πολεμᾷ ἀπ' ἔ-
ξω, ἀλλὰ κακὸ ποὺ φυτρώνει
καὶ ἀναπτύσσεται μέσα μας».

Ἡ ἀμαρτία, ἐπομένως, δὲν εἶ-
ναι ἀπλῶς μιὰ παράβαση τοῦ
νόμου τοῦ Θεοῦ νομικοῦ χαρα-

κτῆρα, πού ἀποκαθίσταται μὲ μιὰ δῆλωσι μεταμέλειας καὶ τὴν ἐπιβολὴ μιᾶς ποινῆς γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῆς προσβληθείσας Θείας Δικαιοσύνης. Εἶναι ὄντολογικὸ γεγονός, πού συγκλονίζει ὁλόκληρο τὸν ἄνθρωπο ψυχικὰ καὶ σωματικά. Ὁ νοῦς σκοτίζεται. Ἡ θέλησι αἰχμαλωτίζεται. Ἡ ἐπιθυμία διαστρέφεται. Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἄλλα σκέπτεται, ἄλλα θέλει καὶ ἄλλα πράττει! Πέφτει στὴ λήθη καὶ τὴν ἄγνοια τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ. Θεοποιεῖ τὸν ἑαυτὸν του ἢ τὴν ὕλη καὶ λατρεύει *«τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα»* (Ρωμ. α', 25). Τὰ πάθη (φιλαυτία, φιλοδοξία, φιλαργυρία, φιληδονία, φθόνος, μνησικακία, ὀργὴ κ.λπ.) συμπνίγουν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀποκτινώνεται κατὰ τὸ ψαλμικόν: *«Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνόητοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς»* (Ψαλ. μθ', 13). Τὸ χει-

ρότερο, ὅμως, ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἡ ἀπώλεια τῆς Θείας Χάριτος, πού ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει μὲ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα, πρᾶγμα πού ὁδηγεῖ στὸν αἰώνιο θάνατο.

Ἀπὸ τὰ φρικτὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας κατανοοῦμε ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς - ὅπως προείπαμε - μιὰ τυπικὴ μεταμέλεια καὶ ἓνα νομικῆς φύσεως ἐπιτίμιο-ποινὴ γιὰ τὴν ἐξάλειψή τους. Χρειάζεται εἰλικρινῆς μετάνοια¹. Χρειάζεται βαθιὰ συναίσθησι τῆς ἁμαρτωλότητάς μας. Χρειάζεται πόνος, ἐπειδὴ πικράναμε τὸ Θεό. Χρειάζεται εἰλικρινῆς καὶ μὲ συντριβὴ καρδιάς ἐξομολόγησι ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ. Χρειάζεται ριζικὴ ἀλλαγὴ τρόπου σκέψεως καὶ ζωῆς.

Γράφει χαρακτηριστικὰ ὁ Ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος: *«Μετάνοια σημαίνει ἀνανέωσι τοῦ βαπτίσματος. Μετάνοια σημαίνει συμφωνία μὲ τὸ Θεό*

γιὰ νέα ζωὴ. Μετανοῶν σημαίνει ἀγοραστῆς τῆς ταπεινώσεως... Μετάνοια σημαίνει σκέψη αὐτοκατακρίσεως... Μετάνοια σημαίνει θυγατέρα τῆς ἐλπίδας καὶ ἀποκήρυξι τῆς ἀπελπισίας... συμφιλίωσι μὲ τὸν Κύριο, μὲ ἔργα ἀρετῆς ἀντίθετα πρὸς τὰ παραπτώματά μας. Μετάνοια σημαίνει καθαρισμὸς τῆς συνειδήσεως... θεληματικὴ ὑπομονὴ ὅλων τῶν θλιβερῶν πραγμάτων».

Ἡ μετάνοια εἶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ ὁ Τίμιος Πρόδρομος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἄρχισαν τὴ διδασκαλία τους, καλώντας σὲ μετάνοια. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ σωθεῖ, ἂν δὲν μετανοήσῃ, ἀφοῦ *«τίς γάρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ρύπου; Ἄλλ' οὐθεὶς, ἐὰν καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς»* (Ἰώβ ιδ', 4 - 5). Ἀντιθέτως, μόνο μὲ τὴ μετάνοια ὁ εὐγνώμων ληστής *«λίστεψε»* ἀκόμῃ καὶ τὸν Παράδεισο!

Εἶναι, λοιπὸν, δαμονικὴ πλάνη νὰ παραμελοῦμε ὡς Χριστιανοὶ τὴ μετάνοια καὶ τὴν ἐξομολόγησι. Εἶναι σατανικὴ παγίδα ν' αὐτοσχεδιάζουμε τρό-

πους ἐξομολογήσεως ἐνώπιον τῶν εἰκόνων, ἐπειδὴ ὁ ἐγωισμὸς δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ ταπεινωθοῦμε καὶ νὰ σκύψουμε κάτω ἀπὸ τὸ ἐπιτραχήλιο τοῦ Πνευματικοῦ. Εἶναι ἐπιτυχία τοῦ ἀνθρωποκτόνου διαβόλου νὰ στηρίζουμε τὴ σωτηρία μας στὴ συμμετοχὴ μας σὲ ἱεραποστολικὲς καὶ φιλανθρωπικὲς δραστηριότητες ἢ σὲ νεφελώδεις συζητήσεις μὲ *«πνευματικὸς Γέροντες»*, χωρὶς, ὅμως, μετάνοια καὶ ἐξομολόγησι. Τέτοιες ἀντιλήψεις εἶναι δεῖγμα ἀναίσθησίας, ἀμετανοσίας καὶ ναρκισσιμοῦ.

Φοβερὸ κακὸ εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἀλλὰ ὄχι ἀθεράπευτο. Τὸ θεραπεύει εὐκόλα καὶ ριζικὰ ἡ ἀληθινὴ μετάνοια.

Ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μὲ τὴ θεοπαράδοτη Νηστεία, μὲ τὶς κατασκευτικὲς Ἱερὲς Ἀκολουθίες, τὰ κατάλληλα Ἀποστολικά καὶ Εὐαγγελικά ἀναγνώσματα καὶ τὴν ὅλη πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα πού δημιουργεῖ, μᾶς ὁδηγεῖ στὴν πόλιν τῆς μετανοίας. Εἶναι στὴ δική μας πλέον προαίρεσι νὰ τὴν διαβοῦμε.

Τὸ εὐχομαι γιὰ ὅλους.

1. Ἡ λέξι μετάνοια παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα «μετανοῶ» (μετά + νοῶ), πού σημαίνει μεταβάλλω τρόπο νοήσεως, σκέψεως. Ἐπειδὴ, ὅμως, ὅπως σκεπτόμαστε, ἔτσι καὶ ζοῦμε, ἀλλάζοντας τρόπο σκέψεως ἀλλάζουμε ταυτόχρονα καὶ τρόπο ζωῆς. Ἐπομένως, μετάνοια σημαίνει ἀλλαγὴ τρόπου σκέψεως καὶ ζωῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ Β΄ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου
Θεολόγου

(Εβρ. α', 10 – β', 3)

«**10** Καί σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· **11** αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, **12** καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. **13** Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **14** Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; **1** Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μὴ ποτε παραρρῶμεν. **2** Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, **3** πῶς ἡμεῖς ἐκφενῶμεθα τηλικαύτης ἀμελησαρτες σωτηρίας; Ἦτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάτων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη».

Ὁ Ἅγιος, στόν ὁποῖο εἶναι ἀφιερωμένη ἡ Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, δηλαδή ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, εἶναι γνωστός κυρίως γιὰ τὴν διδασκαλία του περὶ τοῦ ἀκτίστου φωτός. Μέσῳ αὐτῆς ὁ Ἅγιος διακήρυξε καὶ διασαφήνισε τὴν ἀλήθεια ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι εὐσεβῆς πόθος, οὔτε διανοητικό ἐπίτευγμα, ἀλλά, γιὰ ὅσους διαθέτουν ἀκλόνητη πίστη στό Θεό καὶ ἀγωνίζονται μέσῳ τῆς προσευχῆς καὶ τῶν Μυστηρίων, καθίσταται πραγματικότητα ἡδη ἀπό τὴν παροῦσα ζωή. Ἡ συγκεκριμένη διδασκαλία υἰοθετήθηκε συνοδικά ἀπό τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας καὶ γιὰ τό λόγο αὐτό ἡ Κυριακή του Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ὀνομάζεται καὶ Β΄ Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ἔχει ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στό Θεό, γιατί Αὐτός εἶναι ὁ Δημιουργός τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, Αὐτός

εἶναι πέρα καί ἔξω ἀπό χρονικούς περιορισμούς, Αὐτός ἀκόμη εἶναι Ἐκεῖνος πού θά ὀδηγήσει τό σύμπαν στήν ὀλοκλήρωσή του. Πέρα, ὅμως, ἀπό αὐτές τίς θεολογικές ἀλήθειες, ὁ Θεός εἶναι πού ἐπεμβαίνει μέσα στήν Ἱστορία, γιὰ νά καθοδηγήσει τὴν παραστρατημένη ἀνθρωπότητα πρὸς τὴ σωτηρία. Καί οἱ ἐπεμβάσεις αὐτές εἶναι τόσες πολλές καὶ ἐντυπωσιακές, πού μόνο ὅσοι ἐθελουτυφλοῦν εἶναι δυνατό νά τίς ἀμφισβητήσουν.

Οἱ Ἑβραῖοι, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τό κείμενο πού ἀκούγεται στοὺς ναούς μας τὴ συγκεκριμένη Κυριακή, ἦταν ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, πού μελέτησε πρῶτος τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ λαός αὐτός προσευχόταν στό Ναό, πρόσφερε θυσίες, νήστευε καὶ λογικά ἔπρεπε νά διακρίνεται ἀνάμεσα σέ ὅλους τοὺς λαούς γιὰ τὴν πίστη του, πού ἦταν θεμελιωμένη στήν ἀποκάλυψη τοῦ Κυρίου. Ὡστόσο, ὅλα αὐτά δέν τοὺς βοήθησαν νά σωθοῦν καί, ἀντίθετα, ἀρνήθηκαν καὶ σταύρωσαν τό Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Τό κυριώτερο ἐπιχείρημα τοῦ Ἀποστόλου, στήν προσπάθειά του νά πείσει τοὺς συμπατριῶτες του νά δεχθοῦν τό Χριστό ὡς Σωτῆρα τους, εἶναι τό γεγονός ὅτι στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ ἐπαληθεύτηκαν ὅλες οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Ἡ λογική, λοιπόν, ἀπαιτεῖ νά δεχθοῦμε ὅτι, ἐφ' ὅσον οἱ ἐπαγγελίες πού εἶχαν δοθεῖ μέ τὴν ἀποστολή

Ἀγγέλων ἐκπληρώθηκαν στό ἀκέραιο, δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι καί ὅσα ὑποσχέθηκε ὁ ἴδιος ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἐπί γῆς παρουσία Του, θά πραγματοποιηθοῦν. Καί αὐτό πού ὑπόσχεται καὶ ἐγγυᾶται ὁ Ἰησοῦς εἶναι κυρίως ἡ σωτηρία μας.

Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ δόθηκε στοὺς Ἑβραίους ὡς ἐργαλεῖο προετομασίας γιὰ τὴν ἔλευση στόν κόσμο τῆς σαρκωμένης ἀγάπης, δηλαδή τὴν ἐν

σαρκί γέννηση τοῦ Υἱοῦ Του. Μή γνωρίζοντας, λοιπόν, ἀκόμη τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη, οἱ Ἑβραῖοι ὑπηρετοῦσαν τὸ Θεό - στό βαθμὸ, βέβαια, πού τὸ ἔπρατταν - ὡς μισθωτοί. Στὴν περίπτωσι πού ἔδειχναν ὑπακοή στίς ἐντολές, ἀπολάμβαναν τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἀγαθὰ πού τοὺς πρόσφερε, ἐνῶ, ὅταν τίς περιφρονοῦσαν, βίωναν τίς συνέπειες τῆς ἐγκατάλειψής τους ἀπὸ τὸν Κύριο. Ἄν, λοιπόν, σ' ἐκείνη τὴ φάσι τῆς προετοιμασίας ἢ ἀδιαφορία καὶ ἢ ἀμέλεια στὴν τήρησι τῶν ἐντολῶν ἐπέφερε τόσα δεινὰ στὸν ἰσραηλιτικὸ λαό, εὐκόλα μπορεῖ νὰ συμπεράνει κανεὶς πόσο τραγικὲς θὰ εἶναι οἱ συνέπειες γιὰ μᾶς τοὺς σύγχρονους Χριστιανούς, πού βάζουμε τὸ θέλημά μας πάνω ἀπὸ αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ ἢ ἀμελοῦμε νὰ πράττουμε αὐτὰ πού εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Ἡ εὐθύνη μας, ὡς μελῶν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀσφαλῶς πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐμεῖς δὲν πῆραμε τὴν ὑπόσχεσι τῆς σωτηρίας μέσφ Ἀγγέλων ἢ Προφητῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο μέσφ τῆς ἐπί γῆς παρουσίας Του, τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀνάστασής Του, ὅπως αὐτὰ κηρύχθηκαν ἀπὸ τοὺς μαθητὲς Του καὶ καταγράφηκαν στὰ ἱερά κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Προπαντός, ὅμως, ἔχουμε τὴν παράδοσι τῶν σεσωσμένων Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ βίος τοῦ καθενὸς ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι μία ἐπιβεβαίωσι πὼς ἡ σωτηρία δὲν εἶναι μόνο ἐπιθυμία, ἀλλὰ, γιὰ ὅσους τὸ ἐπιδιώξουν μὲ συνέπεια, γίνεται πραγματικότητα. Ἐδῶ ἔγκειται ἡ οὐσιαστικὴ προσφορὰ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἠσυχαστῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας· στό γεγονὸς ὅτι ἀπέδειξαν ἔμπρακτα καὶ δίδαξαν ὅτι ὁ δρόμος τῆς σωτηρίας ξεκινᾶ ἀπὸ αὐτὸ τὸν κόσμον καὶ μέσα στό χρόνο, μὲ τὴν προσωπικὴ σύνδεσι τοῦ κάθε πιστοῦ μὲ τὸ Χριστό. Ἡ σάρκωσι τοῦ Θεοῦ Λόγου δὲν ἔγινε γιὰ κανένα ἄλλο λόγο, παρὰ γιὰ νὰ μᾶς χαρίσει αὐτὴ τὴ δυνατότητα. Ἔγινε Αὐτὸς ἄνθρωπος, γιὰ νὰ κάνει ἐμᾶς κατὰ Χάριθ θεούς.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Αντωνίου
Θεολόγου

(Μάρκ. ι', 32 - 45)

«**32** Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀραβαίροντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, **33** ὅτι ἰδοὺ ἀραβαίρομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, **34** καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. **35** Καὶ προσπορευόνται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὡς ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσης ἡμῖν. **36** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαι με ὑμῖν; **37** Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἴς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἴς ἐξ ἐνωρύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. **38** Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; **39** Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε. **40** τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐνωρύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται. **41** Καὶ ἀκούσαρτες οἱ δέκα ἤρξατο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **42** Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **43** οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλη γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, **44** καὶ ὃς ἐὰν θέλη ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. **45** καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακορῆθῆναι, ἀλλὰ διακορῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἅρτι πολλῶν».

«**Δ**έν γνωρίζετε τί ζητᾶτε», ἦταν ἡ ἀπάντησις τοῦ Χριστοῦ στοὺς δύο μαθητές, ἀλλὰ καὶ στὸν κάθε ἄνθρωπο ξεχωριστά. Γιατί ἄραγε;

Α. Δέν γνωρίζετε τί ζητᾶτε, διότι ὑπάρχει ὁ κίνδυνος ν' ἀναζητᾶτε ὄλο καὶ μεγαλύτερη δόξα καὶ τιμή. Δέν θά ξέρετε ποῦ θά σταματήσετε. Δέν θά διακρίνετε, πότε ἔχετε ἱκανοποιηθεῖ. Ὑπάρχει ἡ περίπτωση νά θέλετε διαρκῶς νά ζητᾶτε. Τίποτε ὑλικό δέν μπορεῖ νά σᾶς γεμίσει τό κενό πού νοιώθετε μέσα σας. Ἀντίθετα, μπορεῖ αὐτά νά σᾶς ἀπομακρύνουν ἀπό τό Θεό.

Β. Δέν γνωρίζετε τί ζητᾶτε, διότι ἡ ἀνύψωσις ὁποιοῦδήποτε στήν Κοινωνία ἐγείρει τήν ἀγανάκτησι, τό φθόνο τῶν ὑπολοίπων.

Αὐτό ὅπωςδήποτε τό ἔχετε προσέξει στὸν ἑαυτό σας σέ περιπτώσεις προβιασμοῦ τῶν ἄλλων. Τότε λυπηθήκατε, ἀλλὰ καὶ στενοχωρηθήκατε, ἄσχετα, ἂν ὁ ἄλλος ἦταν γνωστός σας ἢ φίλος σας.

Πολλές φορές, μάλιστα, νοιώθουμε ὅτι ἐπιδιώκουμε αὐτό πού τήν ἴδια στιγμὴ ἐπιζητοῦν καὶ ἄλλοι.

Ποίος θά κερδίσει;

Ἄν κερδίσουμε ἐμεῖς, θά μᾶς θεωρήσουν οἱ ἄλλοι σφετεριστές. Ἄν κερδίσουν ἐκεῖνοι, τότε ἀντιδροῦμε μέ παρόμοιο τρόπο.

Γ. Δέν ξέρετε τί ζητᾶτε, διότι, γιά νά πετύχει κανεὶς τό ἀνθρώπινο μεγαλεῖο, τήν ἀνύψωσις στὸν κόσμον τοῦτο, τή λαμπρότητα, θ' ἀναγκαστεῖ νά ὑπομείνει ἐξευτελισμούς, ταπεινώσεις, ἐξουθενώσεις.

Ὅλα αὐτά, ὅμως, τοῦ καταστρέφουν τήν ἀξιοπρέπειά

του, τήν ἀξία του, τήν τιμὴ του, ἴσως.

Μερικές φορές ἀναγκάζεται νά ἔρπει. Νά κολακεύει. Νά ψεύδεται. Νά δυσαρεστεῖ τοὺς φίλους του. Νά ἐξευτελίζεται. Νά ἀνέχεται καταστάσεις πού, ὑπὸ ἄλλες συνθήκες, θ' ἀπέρριπτε. Ἴσως, νά ἐξαπατᾶ καὶ κάποιους.

Δ. Δέν ξέρετε τί ζητᾶτε, γιατί συνήθως ἡ φιλοδοξία εἶναι ἕνας μέγας πολυπόδας τοῦ ἐγωισμοῦ. Ὁ ἐγωισμὸς μέ τή σειρά του εἶναι ἡ πραγματικὴ ἄρνησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης.

Ἡ φιλοδοξία κάνει τὸν ἄνθρωπο δοῦλο καταστάσεων ἀρνητικῶν. Δόλιο. Ὑποκριτή. Κόλακα.

Τί θά γίνει;

Ἀπλῶς, πρέπει νά καταλάβουμε πὼς ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Εὐαγγελίου βοηθᾶ τὸν ἄνθρωπον νά κερδίσει τήν ἀληθινή καὶ αἰώνια δόξα. Ὁ Χριστὸς θέλει τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον ἀπὸ τὰ ὑλικά, εὐθύ καὶ εἰλικρινῆ. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ Χριστιανός, μία «φιλοδοξία» πρέπει νά ἔχει: τήν ἐπιτέλεσι καὶ τήν ἐκπλήρωσι τῶν δικῶν του, γιά τοὺς ἄλλους, καθηκόντων.

Ἡ Χριστιανικὴ «φιλοδοξία» ἀπαιτεῖ θυσίες, τῶν ὁποίων ὁ μισθὸς ἔχει θησαυριστεῖ στοὺς οὐρανούς καὶ δέν φαίνεται στή γῆ.

Ὑπάρχει καλύτερη ἐπιλογή;

Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Μιχάλη Νικολάου
Θεολόγου

Οκτώ ημέρες μετά τη μεγάλη Δεσποτική έορτή των Χριστουγέννων, δηλαδή την 1η Ιανουαρίου, η Έκκλησία μας γιορτάζει μία άλλη μεγάλη Δεσποτική έορτή, την περιτομή του Χριστού. Ο Χριστός, ο όκταήμερος κατά τη Μπτέρα και άναρχος κατά τον Πατέρα, όπως από αγάπη και φιλανθρωπία για τό ανθρώπινο γένος δέχθηκε την περιβολή των σπαργάνων, έτσι δέχθηκε και την περιτομή της σαρκός. «Συγκαταβαίνων ό Σωτήρ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων κατεδέξατο σπαργάνων περιβολήν· οὐκ ἐβδελύξατο σαρκός τήν περιτομήν...», ψάλλουμε σ' ένα Ίδιόμελο του Έσπερινού της Έορτής της περιτομής.

Περιτομή και ακροβυστία

Περιτομή αποκαλείτο ή αποκοπή «κύκλωθεν του άκρου μερους του ανδρικού οργάνου». Αυτό γινόταν σε κάθε άρσενικό παιδί. Προβλεπόταν από τό Νόμο της Παλαιάς Διαθήκης, από την έντολή του Θεού που δόθηκε κατ' αρχάς στον Άβραάμ. «Περιτμηθήσεται ύμῶν πᾶν άρσενικόν, και περιτμηθήσεσθε τήν σάρκα της ακροβυστίας ύμῶν, και ἔσται εις σημειον διαθήκης ανά μέσον έμοῦ και ύμῶν. Και παιδίον όκτώ ημερῶν περιτμηθήσεται ύμῶν, πᾶν άρσενικόν εις γενεᾶς ύμῶν» (Γέν. ιζ', 10

- 12). Η ακροβυστία ήταν τό αντίθετο της περιτομής, δήλωνε τόν άπεριτίμητο.

Τό βαθύτερο νόημα της Ιουδαϊκής περιτομής

Η πράξη της περιτομής είχε βαθύ θεολογικό περιεχόμενο. Η περιτομή, αν και ήταν τρομερά επώδυνη και όδυνηρή πράξη, συνδεόταν με τη διαθήκη που ό Θεός σύναψε ανάμεσα σε Αυτόν και τό λαό Του. Η διαθήκη θά έπρεπε να σφραγιστεί με αίμα, την περιτομή, «εις σημειον διαθήκης αναμέσον έμοῦ και ύμῶν» (Γέν. ιζ', 11), όπως ό Θεός ειπε στον Άβραάμ. Η περιτομή, επίσης, ήταν πράξη ευλάβειας και θεοσέβειας. Ήταν σημείο αναγνωρίσεως κάποιου ότι ανήκε στό λαό του Θεού, τόν ξεχώριζε από τόν άσεβή, τόν μη Ίουδαίο, τόν ειδωολάτρη, τόν Έθνικό. Λειτουργούσε και ως υπενθύμιση στους Ίσραηλίτες, να έμμένουν στη θεοσέβεια των προγόνων τους. Αποφευγόταν, έτσι, ή άλλοτρίωσή τους από την αποκαλυφθείσα πίστη. Δεχόμενοι την περιτομή οι Ίσραηλίτες, έπρεπε να παραμένουν πιστοί στό Έθνος τους και στην πίστη τους στον άληθινό Θεό.

Η περιτομή του Κυρίου

Αυτή την όδυνηρή πράξη δέχθη-

κε και ό Χριστός. Αυτό δείχνει την άκρα συγκατάβαση του Θεού προς τό ανθρώπινο γένος. Περιετιμήθηκε για τούς εξής λόγους:

α) Για να δείξει ότι Αυτός ό ίδιος έδωσε τό Νόμο στην Π.Δ. και στην προκειμένη περίπτωση την περιτομή. Γι' αυτό έπρεπε να τόν τηρήσει, έτσι ώστε να τόν «πληρώσει» και, βέβαια, να τόν υπερβεί. Έδειξε μ' αυτόν τόν τρόπο ότι και έμεις πρέπει να τηρούμε τό Νόμο του Θεού, που αποβλέπει στη σωτηρία. β) Για να αποδείξει ότι όντως προσέλαβε άνθρωπινη φύση και όχι, όπως υποστήριζαν οι Δοκμιστές, κατά δόκνησιν και κατά φαντασίαν. «Μορφήν, αναλλοιώτως, ανθρωπίνην προσέλαβες...», τονίζει τό Απολυτικό της Έορτής. γ) Απέδειξε με την περιτομή Του ότι τό σώμα Του δεν ήταν όμοούσιο με τη θεότητά Του. δ) Μας διδάσκει άκόμη ότι ή περιτομή που ό ίδιος έδωσε στους Ιουδαίους, υπηρέτησε την ανθρωπότητα, δεν ήταν μία άχρηστη τελετή, αλλά προετοίμασε τό έδαφος για τόν έρχομό Του. Με την περιτομή οι Ίσραηλίτες παρέμειναν πιστοί στό Θεό, προσμένοντας την έλευση του Μεσσία.

ε) Έδειξε ότι ή περιτομή είναι τύπος - προτύπωση της «άχειροποίητου περιτομής», που είναι τό Άγιο Βάπτισμα.

Η έν Χριστώ περιτομή, ή «άχειροποίητος»

Σύμφωνα με τη διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου, «έν γάρ Χριστώ Ίησού οὔτε περιτομή τι ισχύει οὔτε ακροβυστία, αλλά καινή κτίσις» (Γαλ. σ', 15). Ο Χριστός με την

Ένανθρώπησή Του δημιούργησε μία καινούργια τάξη, έφερε μία νέα ζωή. Δεν ώφελει, πλέον, σε τίποτα ή περιτομή. «Οὐ δικαιούται άνθρωπος έξ έργων νόμου, εάν μή διά πίστεως Ίησού Χριστού» (Γαλ. β', 16). Στη δικαιοσπ του ανθρώπου, δηλαδή στη θέωση, δεν συντελεί ό

Νόμος και τά έργα του Νόμου. Τά έργα του Νόμου, έν προκειμένῳ ή περιτομή, δεν θεώνουν τόν άνθρωπο, αυτό επιτυγχάνεται μόνο με τό Χριστό. Διά της Ένανθρωπήσεως Του συντελείται ή σωτηρία και ή θέωση του ανθρώπου. Δεν επιτυγχάνεται με την έξωτερική τήρηση του Νόμου. Τά έργα του Νόμου άπλως προετοίμασαν τούς ανθρώπους για την Ένανθρώπηση του Λόγου του Θεού. Για να φθάσει,

ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΣΤΙΧΗΡΟ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ
ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ
ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Πρεσβυτέρου
Φωτίου Καλογήρου

Υμνογράφος τῶν Στιχηρῶν τῶν Αἰώνων τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων εἶναι ὁ, ἀπό τό 715 ἕως τό 730 μ.Χ., Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καί Ὁμολογητής Γερμανός Α΄. Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται στίς 12 Μαΐου μαζί μέ τόν ἅγιο Ἐπιφάνιο Κύπρου.

Ὁ Πατριάρχης Γερμανός εἶχε βαθιά θεολογική κατάρτιση καί πλούσια ἐκκλησιαστική προσφορά. Ἦταν, παράλληλα, ἀξιόλογος Ὑμνογράφος. Τά ὑμνολογήματά του, τά διακρίνει θεολογικό καί δογματικό βάθος.

Μέ τά ἄλλα Στιχηρά τῶν Αἰώνων τῶν Θεοφανείων περιγράφει, ὑμνολογικά, τά ὅσα συνέβηκαν στόν Ἰορδάνη κατά τή Βάπτισι τῶν Χριστοῦ.

Μέ τό τέταρτο Στιχηρό μεταφέρεται στήν κολυμβήθρα τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό τό Στιχηρό εἶναι ἕνας

θαυμάσιος ὕμνος τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Καί ὕμνο θά τόν ὀνομάζουμε στή συνέχεια. Μέ αὐτόν περιγράφει κατά τρόπο ἐπαγωγικό τά ὅσα γίνονται κατά τήν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Τά ὅσα φαίνονται καί τά ὅσα νοοῦνται, μυστηριακῶς.

Μετά τήν καταγραφή τοῦ ὕμνου θά ἀκολουθήσει ἀνάλυσή του, σέ συσχετισμό μέ τήν τελετουργία τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος.

«Τό ἀληθινόν φῶς ἐπεφάνη, καί πᾶσι τόν φωτισμόν δωρεῖται. Βαπτίζεται Χριστός

μεθ' ἡμῶν, ὁ πάσης ἐπέκεινα καθαρότητας· ἐνίσι τόν ἁγιασμόν τῷ ὕδατι, καί ψυχῶν τοῦτο καθάρσιον γίνεται· ἐπίγειον τό φαινόμενον, καί ὑπέρ τούς οὐρανοῦς τό νοούμενον· διά λουτροῦ σωτηρία, δι' ὕδατος τό Πνεῦμα· διά καταδύσεως, ἡ πρός Θεόν ἡμῶν ἄνοδος γί-

νεται. Θαυμάσια τά ἔργα σου Κύριε! Δόξα σοι» (Δ' Στιχηρό).

«Τό ἀληθινόν φῶς ἐπεφάνη», λέγει ὁ ὕμνος. Μά, ὑπάρχει καί ψεύτικο φῶς; Ἔρχονται στό νοῦ μας οἱ στίχοι τοῦ μεγάλου Χριστιανοῦ ποιητῆ Βερίτη ἀπό τό ποιίμα

ὅμως, ὁ ἄνθρωπος στή θέωση χρειάζεται νά ἔχει ζωντανή σχέση, νά κοινωνεῖ, μέ τό Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό. Διαφορετικά δέν θά εἶχε νόημα ἡ Ἐνανθρώπησι. Οἱ Χριστιανοί, ἐπομένως, πού καθαρίστηκαν, φωτίστηκαν καί δέχτηκαν τόν Ἰησοῦ Χριστό, ἐκεῖνοι, δηλαδή, πού ἔγιναν μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα, δέν χρειάζεται νά τηρήσουν τήν περιτομή.

Ἡ σαρκική περιτομή προτύπωνε τή δική μας πνευματική περιτομή, τήν «ἀχειροποίητο», τήν περιτομή τῶν παθῶν. Ὑπέστη Ἐκεῖνος τήν περιτομή τῆς σαρκός, γιά νά δείξει πῶς ἦρθε νά μᾶς ὀδηγήσει στήν περιτομή τῶν ἁμαρτιῶν, τήν ἀληθινή περιτομή πού τήν οικειοποιούμεστε ἀρχικῶς μέ τό Βάπτισμα καί στή συνέχεια μέ τή διαρκῆ Μετάνοια. Ἡ ἀλήθεια αὐτή τονίζεται στό Κοντάκιο τῆς Ἑορτῆς: «Ὁ τῶν ὄλων Κύριος, περιτομῆν ὑπομένει καί βροτῶν τά πταίσματα, ὡς ἀγαθός περιτέμνει...».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἀναφέρει χαρακτηριστικά πῶς ἡ περιτομή εἶναι τύπος τοῦ Βαπτίσματος. Μέ τό μαχαίρι ἔκοβαν ἕνα ἀχρεῖαστο μέρος τοῦ σώματος. Μέ τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τοῦ Βαπτίσματος, κόβεται ὀλόκληρο τό σῶμα τῆς ἁμαρτίας, πού δέν εἶναι φυσική κατάσταση, ἀλλά περιττή, ἀποβάλλουμε τήν ἄχρηστη ἐπιθυμία, τήν ἡδονή. Κόβονται καί ἀποβάλλονται οἱ ἁμαρτίες, τά πάθη τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου».

Ὅπως ἡ περιτομή ξεχώριζε τούς Ἰουδαίους ἀπό τούς Ἐθνικούς, ἔτσι καί τό Ἅγιο Βάπτισμα ξεχωρίζει τούς πιστούς ἀπό τούς ἀπίστους. Μέ τήν περιτομή γίνονταν οἱ Ἰσραηλίτες ὁ ἐκλεκτός λαός τοῦ Θεοῦ. Μέ τό Βάπτισμα καί τήν ὄλη ἐν Χριστῷ ζωή οἱ ἄνθρωποι γίνονται τέκνα Θεοῦ, ἀποκτοῦν τήν κατά Χάρη υἰοθεσία καί νικοῦν τό θάνατο.

Μέ βάση τά πιό πάνω, ἔγινε σαφές πόσο ἀναγκαῖα εἶναι γιά μᾶς τούς Χριστιανούς ἡ «ἀχειροποίητος περιτομή». Ἄν, λοιπόν, ὁ Θεάνθρωπος τήρησε τήν περιτομή, δέν παρέβηκε τό Νόμο, πού ὄχι μόνο καμμιᾶ ἀνάγκη δέν τόν εἶχε, ἀλλά καί ἀτελής ἦταν, πῶς εἶναι δυνατόν νά θεωρούμαστε ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί μμπτές τοῦ Χριστοῦ, ἄν παραβαίνουμε τό Νόμο τόν Εὐαγγελικό, πού καί τέλειος εἶναι, ἀλλά καί ἀπόλυτα ἀναγκαῖος γιά τή σωτηρία μας; Ἐπομένως, ἡ ἑορτή τῆς περιτομῆς τοῦ Κυρίου μᾶς προτρέπει νά τηροῦμε στή ζωή μας τό Νόμο τοῦ Θεοῦ, τήν περιτομή τῆς καρδίας, τήν τόσο ἀναγκαῖα γιά τή σωτηρία μας.

Ἄς ἀφήσουμε, λοιπόν, τό μαχαίρι τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ νά ποιήσει τό θαῦμα. Νά μᾶς κάνει περιττούς ὡς πρός τήν ἁμαρτία καί ἀπερίττους ὡς πρός τήν πίστι, γιά ν' ἀπολαύσουμε τήν ἄφραση τῶν ἁμαρτιῶν καί τήν αἰώνια ζωή, τήν ὀγδόη, τήν ἀνέσπερη καί ποθητή ἡμέρα.

του «Ζητώντας τό Φῶς». Παρουσιάζει μία ομάδα στρατοκόπων που γυρνάνε μέσα στή νύκτα, ζητώντας τό φῶς. Αναφέρει τά κυριότερα κέντρα, ὅπου ἐλατρεύοντο οἱ διάφορες νομιζόμενες θεότητες. Λέγει: «Πήγαμε στή Βαβυλῶνα, στό Θιβέτ, στήν Καρχηδόνα, στήν Αἰγύπτου τίς ἐρμιές· ἀνεβήκαμε κι αὐτές τοῦ Ὀλύμπου τίς κορφές. Τίποτα, νεκρές ἐλπίδες! Ἦταν φῶτα... χίλια φῶτα, μά δέν ἦταν τό Φῶς»!

«Τό ἀληθινόν Φῶς» εἶναι ὁ Ἐνανθρωπήσας Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, στό πρῶτο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου του, λέγει: «Ἦν τό Φῶς τό ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον» (Ἰωάν.

α', 9). Στό Σύμβολο τῆς Πίστεως Τόν ὁμολογοῦμε: «Φῶς ἐκ Φωτός, Θεόν ἀληθινόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιεθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ» καί ἐν χρόνῳ, «δι' ἡμᾶς τοὺς ἄνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καί σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου καί ἐνανθρωπήσαντα».

Ἐκεῖ στόν Ἰορδάνη «ἐπεφάνη», λέγει ὁ ὕμνος μας. Φανερώθηκε, ἐπισήμως, καί μαρτυρήθηκε:

1) Ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα πού ἦλθε ὑπό τή μορφή περιστρεφῆς καί ἐκάθησε «καί ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν» (Ἰωάν. α', 32).

2) Ἀπό τό Θεό Πατέρα: «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» (Ματθ. γ', 17).

3) Ἀπό τόν Ἰωάννη τό Βαπτιστή: Πῆγαν ἀπό τά Ἱεροσόλυμα Ἱερεῖς καί Λευῖτες καί ἐκ τῶν Φαρισαίων καί ρώτησαν τόν Ἰωάννη ποιός εἶναι καί γιατί βαπτίζει: «Εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ Μεσσίας; Εἶσαι ὁ Ἡλίας; Ποιός εἶσαι»; Ὁ Ἰωάννης ἀπαντᾷ: «Τίποτα δέν εἶμαι. Εἶμαι μία φωνή πού φωνάζει ἐδῶ στήν ἔρημο. Εἶμαι σταλμένος ἀπό τό Θεό, γιά νά σᾶς καλέσω νά μετανοήσετε. Νά ἐτοιμασεῖτε, γιά νά δεχτεῖτε τό Σωτήρα πού ἔρχεται μετά ἀπό ἐμένα».

Σέ κάποια στιγμή εἶδε ὁ Ἰωάννης τόν Ἰησοῦ νά ἔρχεται πρὸς τό μέρος Του καί εἶπε σέ κείνους πού βρίσκονταν κοντά Του: «Ἴδε ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. α', 29). «Κἀγὼ οὐκ ἤδην αὐτόν (ὅπως ἐσεῖς, ἔτσι καί ἐγὼ δέν Τόν ἐγνώριζα ὅτι εἶναι ὁ Μεσσίας)· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζει ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδης τό Πνεῦμα καταβαῖνον καί μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· κἀγὼ ἐώρακα καί μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱός τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. α', 33 - 34).

«Τό ἀληθινόν φῶς ἐπεφάνη καί

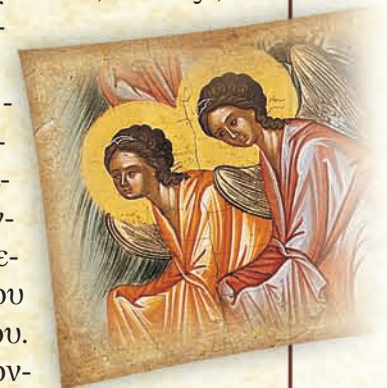
πᾶσι τόν φωτισμόν δωρεῖται». Σ' ἐκείνους πού Τόν πιστεύουν καί Τόν ὁμολογοῦν Σωτήρα των καί Σωτήρα τοῦ κόσμου «δωρεῖται τόν φωτισμόν». Τούς βγάζει ἀπό τό σκοτάδι καί τοὺς ὀδηγεῖ στό Φῶς τῆς ἀληθείας καί τῆς ἀγιότητος καί τοὺς καθιστᾷ Φῶς. Ὁ Ἄπ. Παῦλος γράφει στοὺς Χριστιανούς τῆς Ἐφέσου: «Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δέ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε» (Ἐφεσ. ε', 8). Καί ὁ Κύριος λέγει γιά τόν ἑαυτόν Του: «Ἐγὼ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τό φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰωάν. ν', 12). «Ἐγὼ φῶς εἰς τόν κόσμον ἐλίλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ» (Ἰωάν. ιβ', 46).

Δίδει τό φωτισμό διά τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Γι' αὐτό καί τό Βάπτισμα ὀνομάζεται «Φώτισμα». Τά βαπτιστήρια λέγονται «Φωτιστήρια». Καί ὁ νεοβαπτίζομενος «Νεοφώτιστος».

Στή συνέχεια λέγει ὁ ὕμνος μας: «Βαπτίζεται Χριστός μεθ' ἡμῶν». Καί ἐννοεῖ τό βάπτισμα τοῦ αἵματος στό Σταυρό. Τό Θάνατο καί τήν Ταφή Του! Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός εἶπε: «Βάπτισμα δέ ἔχω βαπτισθῆναι, καί πᾶς συνέχομαι ἕως οὐ τελεσθῆ!» (Λουκ. ιβ', 50). Καί ὅταν τοῦ ζήτησαν οἱ δύο μαθητές, Ἰάκωβος καί Ἰωάννης, νά τοὺς δώσει νά καθίσουν ὁ ἓνας στή δεξιά Του καί ὁ ἄλλος στή ἀριστερά Του στή Βα-

σιλεία Του, πού τίν νόμιζαν ἐπίγεια, Τούς ἀπάντησε: «Δύνασθε πιεῖν τό ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω καί τό βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι»; (Μάρκ. ι', 38) καί πάλιν ἐννοοῦσε τά Πάθη Του γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου.

Θά σκεφτεῖ, ἴσως, κάποιος: «Μά, ἢ Σταύρωση καί ἢ Ταφή τοῦ Χριστοῦ ἔγινε πρὶν ἀπό 2000 τόσα χρόνια. Ἐννθρόπησε, ἐδίδαξε, ἐσταυρώθη, ἐτάφη, ἀναστήθηκε, ἀναλήφθηκε στους οὐρανούς καί ἐκάθησε καί ὡς ἄνθρωπος στή δεξιά τοῦ θρόνου τοῦ Πατρός Του. Ἐπαναλαμβάνονται πάλι αὐτά σέ κάθε βάπτισμα; Πῶς βαπτίζεται μαζί μας στήν κολυμβήθρα»; Ναι, ἀναλήφθηκε στόν οὐρανό, ἀλλά μᾶς ὑποσχέθηκε: «Ἴδού ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. κη', 20). Τά γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου, δέν εἶναι σάν τά γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καί τῶν ἐθνῶν, πού συμβαίνουν σέ ὀρισμένο ἱστορικό χρόνο καί τά καταγράφει ἡ Ἱστορία, γιά νά τά πληροφοροῦνται οἱ μεταγενέστεροι. Τά σωτήρια γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου, ζοῦν καί

ἐνεργοῦν διὰ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων.

Ἐνα ὠραῖο τροπάριο ἀπό τόν Κανόνα τῆς ἀκολουθίας τῆς Θείας Μεταλήψεως, πού τί διαβάζουμε, ὅταν προετοιμαζόμαστε νά κοινωνήσουμε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, εἶναι πολύ ἐκφραστικό αὐτῆς τῆς ἀλήθειας. Ὁ Κανόνας ἔχει ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητο. Στό γράμμα «Χ» τό τροπάριο λέγει: «Χρηστός ἐστι, γεύσασθε καί ἴδετε, ὁ Κύριος δι' ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς γάρ πάλαι γενόμενος, ἅπαξ ἑαυτόν τε προσάξας ὡς προσφοράν Πατρί τῷ ἰδίῳ, αἰεὶ σφαγιάζεται, ἀγιάζων τοὺς μετέχοντας». Ἔτσι καί στό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος. «Βαπτίζεται Χριστός μεθ' ἡμῶν». Βαπτίζεται, μυστηριακῶς!

«Ἐπίγειον τό φαινόμενον», λέγει ὁ ὕμνος μας. Κάτι τό συνηθισμένο στή ζωή μας. Αὐτό πού βλέπουμε, δηλαδή, μπροστά μας εἶναι μία κολυμβήθρα μέ νερό. Ὁ ἱερέας λούζει τό παιδάκι μέσα στό νερό τῆς κολυμβήθρας. Κάτι πού κάνει καί ἡ μητέρα στό παιδάκι της κάθε μέρα. Αὐτό εἶναι τό «φαινόμενον». Ὅμως, τό «νοούμενον», μυστηριακῶς, ὑπερβαίνει τοὺς οὐρανούς, λέγει ὁ ὕμνος. «Διά λουτροῦ σωτηρία, δι' ὕδατος τό Πνεῦμα». Τό λούσιμο πού κάνει ὁ

ἱερέας στό παιδάκι, δέν εἶναι ἐπίγειο. Γιατί τό νερό τῆς κολυμβήθρας δέν εἶναι ἀπλό νερό! Εἶναι ἐμπλουτισμένο μέ ἀγιαστική δύναμη καί Χάρη. Μέ τήν Εὐχή τοῦ Καθαγιασμοῦ τοῦ ὕδατος τῆς κολυμβήθρας, ὁ ἱερέας ἐπικαλεῖται τήν παρουσία τοῦ Χριστοῦ. Λέγει: «Αὐτός οὖν, Φιλάνθρωπε Βασιλεῦ, πάρεσο καί νῦν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, καί ἀγίασον τό ὕδωρ τοῦτο» («Εὐχολόγιον τό Μέγα», ἐκδ. «Ἀστήρ», δ' ἐκδοση, σ. 139). Καί παρίσταται ὁ Κύριος καί διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐνίπσι τόν ἀγιασμόν τῷ ὕδατι». Εἰσάγει στό νερό ὁ Κύριος ἀγιαστική δύναμη καί Χάρη «καί ψυχῶν τοῦτο καθάρσιον γίνεται», λέγει ὁ ὕμνος.

Ἡ κολυμβήθρα «νοεῖται» ὁ Σταυρός καί ὁ Τάφος τοῦ Χριστοῦ. Στό νερό τῆς κολυμβήθρας ἐνεργοποῦνται καί μεταδίδονται στό βαπτιζόμενο ὅλες οἱ δωρεές καί χάριτες πού ἐπίγασαν ἀπό τή Σταύρωση, τό Θάνατο, τήν Ταφή καί τήν Ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος. Μέ τό βύθισμά μας στό ἀγιασμένο νερό τῆς κολυμβήθρας συναντοῦμε ἐκεῖ μέσα τό Χριστό! Συσταυρούμεθα καί συνθαπτόμεθα μέ τό Χριστό, μυστηριακῶς. Στήν κολυμβήθρα γινόμαστε «σύμφυτοι» μέ τό Χριστό «τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ» (Ρωμ. στί, 5), λέγει ὁ Παῦλος στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή του. Σάν δύο φυτά πού φυτεύονται μαζί, μεγαλώνουν καί ἐνώνονται μαζί.

«Διά λουτροῦ σωτηρία», λέγει ὁ ὕμνος. Καί ἡ σωτηρία πού μᾶς δίδεται, ὅταν βαπτιζόμεθα, περιλαμβάνει αὐτά πού ζητεῖ ὁ ἱερέας στήν Εὐχή τοῦ Καθαγιασμοῦ τοῦ ὕδατος. Λέγει: «Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ἀνάδειξον τό ὕδωρ τοῦτο, ὕδωρ ἀπολυτρώσεως, ὕδωρ ἀγιασμοῦ, καθαρισμόν σαρκός καί πνεύματος, ἀνεσιν δεσμῶν, ἀφεςιν παραπτωμάτων, φωτισμόν ψυχῶν, λουτρόν παλιγγενεσίας, ἀνακαινισμόν πνεύματος, υἰοθεσίας χάρισμα, ἔνδυμα ἀφθαρσίας, πηγὴν ζωῆς» («Εὐχολόγιον τό Μέγα», ἐκδ. «Ἀστήρ», δ' ἐκδοση, σ. 140). Θά ὑπογραμμίσω μόνο τρία ἀπὸ αὐτά:

α) «Ἄφεςιν παραπτωμάτων»· τῶν συνεπειῶν τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτίματος καί τῶν προσωπικῶν του ἁμαρτιῶν, ὅταν ὁ βαπτιζόμενος εἶναι μεγάλος στήν ἡλικία.

β) «Φωτισμόν ψυχῶν»· γιά τήν κατανόηση καί ἐφαρμογή τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν.

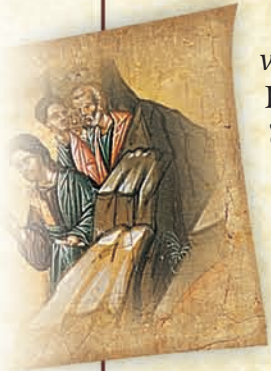
γ) «Λουτρόν παλιγγενεσίας». «Ὁ παλαιός ἡμῶν ἄνθρωπος» ἀπέθανε· «συνεσταυρώθη τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ» καί ἐνδυθήκαμε «τόν νέον, τόν ἀνακαινούμενον κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν». Στή συνομιλία Του μέ τό Νικόδημο ὁ Κύριος εἶπε: «Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐάν μή τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καί Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. γ', 1-5).

Στήν κολυμβήθρα συντελεῖται

νέα πνευματική γέννησι. Ἔτσι, ἡ κολυμβήθρα μπορεῖ νά νοηθεῖ καί πνευματική μήτρα, ἀπὸ τήν ὁποία γεννιέται μέ τό Βάπτισμα νέος ἄνθρωπος, ἐνωμένος μέ τό Χριστό, μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τέκνο τοῦ Θεοῦ καί συγκληρονόμος τοῦ Χριστοῦ. «Ὅσοι δέ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τό ὄνομα αὐτοῦ» (Ἰωάν. α', 12).

Ὅλα αὐτά τελεσιουργοῦνται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· «δι' ὕδατος τό Πνεῦμα», λέγει ὁ ὕμνος. Διὰ τοῦ ὕδατος ἐνεργεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα. «Διά καταδύσεως, ἡ πρὸς Θεόν ἡμῶν ἄνοδος γίνεται», καταλήγει ὁ ὕμνος. Μέ τίς τρεῖς καταδύσεις καί ἀναδύσεις εἰς τό ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, διαδοχικά, πού συμβολίζουν καί τήν τριήμερο Ταφή καί Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου, πραγματοποιεῖται καί ἡ δική μας ἀνάστασι. Ὁ Ἅπ. Παῦλος λέγει στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή του: «Εἰ γάρ σύμφυτοι γεγονάμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλά καί τῆς Ἀναστάσεως ἐσόμεθα» (Ρωμ. στί, 5).

Ὅσοι συνθάπτονται μαζί μέ τό Χριστό καθ' ὁμοιότητα τοῦ Θανάτου αὐτοῦ, ἀνασταίνονται μαζί Του καί, δυνάμει, συγκάθηνται

μαζί Του ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός.

Στὴν πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολή του ὁ Ἄπ. Παῦλος λέγει: «Ἀπεθάνετε γάρ (μυστηριακῶς, μετὸ Βάπτισμα) καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ» (Κολ. γ', 3 - 4). Ἐκεῖ στὸν οὐρανὸ «σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ» εἶναι κατατεθειμένη ἡ αἰώνιος ζωὴ καὶ ἡ δόξα πού μᾶς δόθηκε ὡς παρακαταθήκη καὶ μᾶς περιμένει νὰ «περιπατήσωμεν ἐν καινότητι ζωῆς» (Ρωμ. στ', 4), γιὰ νὰ τὴν πάρουμε μετ' ὅλη τὴν λαμπρότητά της. «Ὅταν ὁ Χριστὸς (κατὰ τὴ Δευτέρα Του Παρουσία) φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ» (Κολ. γ', 4).

Πρέπει, ὅμως, νὰ εἰμεθα πάντοτε «σὺν αὐτῷ» καὶ νὰ ζοῦμε κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτω περιπατεῖν» (Α' Ἰωάν. β', 6).

Σέ κάθε περίστασι νὰ λέμε: «Ἄν τώρα ἦταν ὁ Χριστὸς, πῶς θὰ ἐσκέπτετο; Τί θὰ ἔκαμνε; Ἔτσι πρέπει νὰ κάμω καὶ ἐγώ». Ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρνουμε πάντα, ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάν-

νης: «ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰωάν. α', 8).

Ὁ Σωτὴρας μας, συγκαταβαίνοντας στὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία μας καὶ παρατείνοντας τὴ χρηστότητα καὶ φιλανθρωπία Του, ἐπρονόησε καὶ γιὰ τὴν ἐπαινόρθωσι τῶν πταισμάτων μας. Μετὰ τὴν Ἀνάστασί Του ἔδωσε ἐντολή στοὺς μαθητὲς Του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κ', 19 - 20). Μὲ τὴν ἐντολή Του αὐτὴ θεσμοθέτησε καὶ συνέστησε τὸ Μυστήριον τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Παράλληλα, τοὺς «ἐνεφύσησε» καὶ εἶπε: «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινῶν ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινῶν κρατῆτε, κεκράτνται» (Ἰωάν. κ', 22 - 23). Ἔτσι, ἔθεσε τὰ θεμέλια τοῦ φιλανθρώπου Μυστηρίου τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως. Καὶ προσθέτει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «ἐάν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν (ἐν μετανοίᾳ κατὰ τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως), πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάρισι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας» (Α' Ἰωάν. α', 9).

«Ἄγγελος πρωτοστάτης, οὐρανόθεν ἐπέμφθη, εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ Χαῖρε»

Πρωτοπρ. Μιχαὴλ Βοσκοῦ
Θεολόγου

Πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνο εἶχαμε τὴν εὐκαιρία νὰ κάνουμε μιὰ μικρὴ εἰσαγωγή στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο, τὸν τόσο ἀγαπητὸ σὲ κάθε πιστὸ Ὁρθόδοξο Χριστιανό. Εἶχαμε γράφει τότε ὅτι ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἢ, ὅπως δι-αφορετικὰ ὀνομάζεται, οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου εἶναι τὸ λαοφιλέστερο ὑμνολογικὸ κείμενο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦθηκε καὶ χρησιμοποιεῖται στὴ Λατρεία μας περισσότερο ἀπὸ ὅποιοδήποτε ἄλλο ὑμνολογικὸ κείμενο. Μάλιστα, πολλοὶ εὐλαβεῖς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ, καὶ χωρὶς ἀμφιβολία ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι μοναχοὶ, τὸν ἀναγινώσκουν καθημερινὰ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου καὶ τὸν γνωρίζουν ἀπὸ στήθους. Τὸ ποιητικὸ κείμενο τοῦ Κοντακίου τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου εἶναι ἓνα θαυμάσιο κείμενο τόσο ἀπὸ θεολογικῆς ὅσο καὶ ἀπὸ φιλολογικῆς πλευρᾶς, τοῦ ὁποῖου κάθε στίχος μπορεῖ ν' ἀποτελέσει ἀφορμὴ γιὰ μιὰ βαθύτατη θεο-

λογικὴ ἀνάλυσι.

Σ' αὐτὸ μας τὸ ἄρθρο θὰ σχολιάσουμε ὀρισμένους ἀπὸ τοὺς Χαιρετισμοὺς τοῦ Α' Οἴκου τοῦ ἐν λόγῳ Κοντακίου. Ὁ Α' Οἶκος τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἀναφέρεται στὸ γεγονός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ, ὁ Ἀρχάγγελος ἐκεῖνος πού συνδέεται μετὰ ὅλα τὰ γεγονότα τῆς Ἑνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ καὶ Λό-

γου του Θεού, επισκέπτεται την Παρθένο Μαρία στο σπίτι της στη Ναζαρέτ και της απευθύνει το «Χαίρε». Την ίδια ώρα πραγματοποιείται στη μήτρα της Υπεραγίας Θεοτόκου ή σύλληψη του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ή σάρκωση του Υιού και Λόγου του Θεού. Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ παρουσιάζεται από το θεόπνευστο ποιητή του Ακαθίστου Ύμνου να μένει έκστατος μπροστά στο μεγάλο θαύμα που συντελείται ενώπιόν του, μπροστά στο μέγα μυστήριο που φανερώνεται μπροστά στα μάτια του και να δοξολογεί με τον πιο όμορφο τρόπο τα μεγαλεία της Παναγίας. **«Άγγελος πρωτοστάτης, ουρανόθεν επέμφθη, είπειν τῇ Θεοτόκῳ τὸ Χαίρε· καὶ σὺν τῇ ἀσώματῳ φωνῇ, σωματούμενόν σε θεωρῶν, Κύριε, ἐξίστατο καὶ ἴστατο, κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα».** Ἄγγελος πρωτοστάτης στάλθηκε ἀπὸ τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ πεῖ στὴ Θεοτόκο τὸ Χαίρε. Καὶ μαζὶ μὲ τὴν ἀσώματί του φωνή, βλέποντάς σε νὰ λαμβάνεις ἀνθρώπινο σῶμα (νὰ γίνεσαι ἀνθρώπος), ἐξεπλήττετο καὶ στεκόταν, φωνάζοντας πρὸς αὐτὴν τὰ ἐξῆς:

«Χαίρε, δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει· χαίρε, δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείπει».

Χαίρε σύ, ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ

ἐκλάμψει ἡ χαρὰ. Χαίρε σύ, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐκλείπει ἡ κατάρρα. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος εἶναι στὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας ἡ νέα Εὐα, ἀκριβῶς ὅπως καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθείς Κύριος εἶναι ὁ νέος Ἀδάμ. Ἀπὸ τὴν Πρωτόπλαστη Εὐα ἄρχισε ἡ πτώση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ὅλα τὰ κακὰ ποὺ πῆγασαν ἀπὸ αὐτήν, λόγῳ τῆς παρακοῆς τῆς στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὴν Παναγία ὡς τὴ νέα Εὐα, ἀντιθέτως, ἄρχισε ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ ποὺ πῆγασαν ἀπὸ αὐτήν, λόγῳ τῆς ἄκρας ὑπακοῆς τῆς στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὴν Εὐα ἄρχισε ἡ κατάρρα τῆς ἁμαρτίας, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου (πνευματικοῦ καὶ σωματικοῦ), ἡ κατάρρα τοῦ πόνου, τῶν θλίψεων καὶ τῶν δοκιμασιῶν. Μὲ τὴν Σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία ἐξαλείφεται αὐτὴ ἡ προγονικὴ κατάρρα καὶ μεταβάλλεται σὲ εὐλογία καὶ πνευματικὴ χαρὰ, ἀφοῦ ὅλα πλέον (ὁ πόνος, οἱ θλίψεις, οἱ δοκιμασίες, ἡ φθορὰ, ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος) ὑπηρετοῦν ὄχι τὴν ἀπώλεια τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ὑποταγὴ τους στὸν ἀρχέκακο διάβολο, ἀλλὰ τὸ ἔργο τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἐπανυποταγῆς τους στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὅλα ἐντάσσονται στὴν προοπτικὴ τῆς αἰώνιας Βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

«Χαίρε, τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἢ ἀνάκλησις· χαίρε, τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἢ λύτρωσις».

Χαίρε, σὺ ποὺ ἔγινες ἡ αἰτία γιὰ τὴν ἀνάκληση τοῦ πεσόντος Ἀδάμ. Χαίρε, σὺ ποὺ ἔγινες ἡ λύτρωση τῶν δακρύων τῆς Εὐας. Ἡ πτώση τῶν Πρωτοπλάστων καὶ ἡ ἐκδίωξί τους ἀπὸ τὸν Παράδεισο τῆς τρυφῆς, ἦταν ἓνα συγκλονιστικὸ γεγονός, τὸ ὁποῖο σφράγισε καταλυτικὰ τὴν πορεία τῆς Ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητας, ἔκτοτε. Ὁ ἀνθρώπος ποὺ δημιουργήθηκε, γιὰ νὰ βρίσκεται σὲ διαρκῆ κοινωνία μὲ τὴ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ νὰ παραμείνει ἀθάνατος, χωρίζεται ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ γεύεται τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατο. Ὁ ἀνθρώπος ποὺ δημιουργήθηκε, γιὰ νὰ ὑπηρετεῖ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὸ ὑπηρετοῦν οἱ Ἄγγελοι ἐν οὐρανοῖς, βρίσκεται πλέον σὲ μόνιμη σύγκρουση μὲ τὸ θεῖο θέλημα, λόγῳ τῆς ἁμαρτίας. Ἡ διαστροφὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μετὰ τὴν πτώση τῶν Πρωτοπλάστων καὶ τὸ χωρισμὸ τους ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἦταν πλήρης, κάτι ποὺ γίνεται σαφὲς ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι σὲ καμιά περίπτωσι δὲν ἐνοιώσαν οἱ Πρωτόπλαστοὶ τὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσουν συγ-

νώμη ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ τὸ τραγικὸ τους λάθος, ἀλλὰ προσπάθησαν νὰ φορτώσουν τὴν εὐθύνη ὁ ἓνας στὸν ἄλλο καὶ τελικὰ στὸν ἴδιο τὸν Πανάγαθο Θεό. Μόνο μετὰ τὴν ἐκδίωξί τους ἀπὸ τὸν Παράδεισο τῆς τρυφῆς συνειδητοποιήσαν τί εἶχαν καὶ τί ἔχασαν, καὶ τότε κάθησαν ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου καὶ ἔκλαψαν ἀπαρηγόρητα, ὅπως τόσο ὁμορφα τὰ θαυμάσια τροπάρια τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς μᾶς περιγράφουν. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν τραγωδί τῆς πτώσεως καὶ τῆς ἁμαρτίας κανένας δὲν μπορούσε νὰ ἀπαλλάξει τὸν ἀνθρώπο, ὅσο δίκαιος καὶ ἅγιος κι ἂν ἦταν. Μόνο ὁ ἴδιος ὁ Πανάγαθος Θεὸς μπορούσε νὰ ἀνακαλέσει τὴς συνέπειες τῆς πτώσεως, νὰ νικήσει τὸ θάνατο, τὴ φθορὰ, τὸ διάβολο. Κι ὁ Πάνσοφος Θεὸς ἤθελε νὰ τὸ πετύχει αὐτό, χωρὶς σὲ καμιά περίπτωσι νὰ παραβιάσει τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Μόνο δὲ ἓνας τρόπος ὑπῆρχε νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτὸς ὁ σκοπός: ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς νὰ γίνε ἀνθρώπος, νὰ ἐνώσει στὸ πρόσωπό Του τὴ θεία μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ στὸ τέλος νὰ πεθάνει γιὰ τὴς δικές μας ἁμαρτίες, συντρίβοντας τὸ θάνατο καὶ τὴν ἐξουσία τοῦ διαβόλου. Γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ, ὅμως, αὐτὸ τὸ Μέγα Μυστήριο τῆς Σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου

του Θεού, έπρεπε να βρεθεί το κατάλληλο γυναικείο πρόσωπο που θα ήταν άξιο να συλλάβει και να κυφορήσει το Σωτήρα του κόσμου. Αυτό το γυναικείο πρόσωπο ήταν η Υπεραγία Θεοτόκος, που έγινε μ' αυτό τον τρόπο η αιτία για την ανάκληση του πεσόντος Άδάμ και η λύτρωση των δακρύων της Εύας.

«Χαίρε, ύψος δυσανάβατον ανθρώπινους λογισμοίς χαίρε, βάθος δυσθεώρητον και Αγγέλων όφθαλμοίς».

Χαίρε, ύψος, στο όποιο δύσκολα μπορούν να άνεβοϋν οι ανθρώπινοι λογισμοί. Χαίρε, βάθος, το όποιο δύσκολα μπορούν να κατοπτεύσουν άκόμη και οι όφθαλμοί των Αγγέλων.

Μπροστά στο Μέγα Μυστήριο της Σαρκώσεως του Υίου και Λόγου του Θεού, μπροστά στο Μέγα Μυστήριο της συλλήψεως του Θεανθρώπου Ήσου Χριστού από την Παρθένο Μαρία, μένουν έκστατικοί όχι μόνο οι άνθρωποι, αλλά και αυτοί οι Άγγελοι εν ούρανοίς. Ποίος άνθρωπος ή ποιός Άγγελος μπορεί να κατανοήσει πώς είναι δυνατόν ό άπειρος και πανταχοϋ παρών Θεός να χωράει μέσα στη μήτρα μίας πεπερασμένης γυναίκας, ό παντοδύναμος Θεός να ανακλίνεται ως βρέφος σε μια ταπεινή φάτνη; Ποίος άνθρωπος ή ποιός Άγγελος μπορεί να κα-

τανοήσει πώς είναι δυνατόν μια Παρθένος γυναίκα να συλλαμβάνει παιδί στη μήτρα της με τη δύναμη του Υψίστου Θεού κι αυτό το παιδί να είναι ό ίδιος ό Δημιουργός, του σύμπαντος κόσμου, Θεός; Ποίος άνθρωπος ή ποιός Άγγελος μπορεί να κατανοήσει πώς είναι δυνατόν ό Θεός να γίνεται άνθρωπος, χωρίς να παύσει να είναι Θεός άληθινός και ό άνθρωπος να άποκτά τη δυνατότητα να γίνει κατά Χάριν Θεός, χωρίς να παύει να είναι άνθρωπος άληθινός; Κανένας άνθρωπος λογισμός και καμιά άγγελική ματιά δεν μπορούν να συλλάβουν το μέγεθος, το ύψος και το βάθος, αυτού του Υπερτάτου Μυστηρίου. Μόνο με την πίστη μπορεί να προσεγγιστεί, όσο είναι τουτο δυνατόν, αυτό το Μέγα Μυστήριο της Θείας Οικονομίας για τη σωτηρία του ανθρώπου και του κόσμου. Γι' αυτό, τόσο οι άνθρωποι όσο και οι Άγγελοι ξεσποϋν αναπόφευκτα μπροστά στο Μυστήριο τουτο σε άκατάπαυστη δοξολογία και ύμνοϋν τόσο τον Πανάγαθο Τριαδικό Θεό για την τόσο μεγάλη άγάπη Του για το ανθρώπινο γένος, όσο και την Παρθένο και Υπεραγνη Μητέρα του Σωτήρος Χριστού που έγινε ή έπουράνιος κλίμαξ «δι' ής κατέβη ό Θεός» ανάμεσά μας.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

Κυπριανού Άθανασίου
Θεολόγου

Τί είναι τό Μνημόσυνο;

Τό Μνημόσυνο είναι μία σύντομη άκολουθία που έπιτελείται επί τη εύκαιρία της μνήμης ενός ή πολλών, ταυτόχρονα, κεκοιμημένων Χριστιανών. Κατ' αυτήν, ή Έκκλησία προσεύχεται για την «ανάπαυση» και «κατάταξη» τους «εν σκηναίς δικαίων».

Η άκολουθία ψάλλεται συνήθως προς τό τέλος του Έσπερινού, μετά τά Άπολυτικά ή την Άρτοκλασία (όταν αυτή τελείται), και προς τό τέλος της Θείας Λειτουργίας, άμέσως μετά την «Όπισθάμβωνον Εϋχήν» και πρό του «Εϊη τό όνομα Κυρίου εύλογημένον...».

Σέ παλαιότερες, ώστόσο, έποχές θά πρέπει να τονίσουμε πώς ή άκολουθία του Μνημοσύνου ήταν πολύ μεγαλύτερη σε έκταση από τί σημερινή. Τούτη ή άκολουθία, δομικά, προσιδίαζε στην άκολουθία του Όρθρου. Με την πάροδο, όμως, του χρόνου ή έκτενής αυτή άκολουθία, λόγω του μήκους της, περιέπεσε σε άχρησία και την αντικατέστησε ή ση-

μερινή εν χρήσει έπιμνημόσυνος άκολουθία.

Τό δογματικό υπόβαθρο του Μνημοσύνου

Τά Μνημόσυνα - αλλά και γενικότερα οι δεήσεις της Έκκλησίας υπέρ των κεκοιμημένων άδελφών μας σε πολλές άπό τις άκολουθίες της - θεμελιώνονται δογματικά στους πío κάτω λόγους:

α) Η Έκκλησία, σύμφωνα με τη διδασκαλία των Πατέρων της, είναι τό Σώμα του Χριστού που περιλαμβάνει στους κόλπους της όλους τους βαπτισμένους Χριστιανούς, ζώντες και τεθνεώτες. Οι κεκοιμημένοι, παρά τό γεγονός ότι προσωρινά άπεχώρησαν από τον αισθητό κόσμο, δεν έπαψαν να είναι ζωντανά μέλη της Έκκλησίας και, έπομένως, ή κοινωνία των ζώντων με αυτούς, «εν Χριστώ», παραμένει άκατάλυτη. Ζώντες και τεθνεώτες μυστηριακά μένουν πάντοτε «εν κοινωνία». Αυτός, άλλωστε, είναι ό λόγος που άρκετοί Πατέρες της Έκκλησίας θεωροϋν την άκολουθία του

Μνημοσύνου, Μυστήριον¹, αφού τό Μνημόσυνο περιγράφει στήν πράξη τόν μυστηριακό καί άκατάλυτο τρόπο τοῦ δεσμοῦ τῶν μελῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

β) Ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου δέν ἐξαντλεῖται στή στιγμή τοῦ θανάτου, ἀλλά συνεχίζεται πέραν αὐτοῦ. Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί πιστεύουμε στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, στήν Τελική Κρίση κατά τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου καί στή μετά θάνατο αἰώνια ζωή. Γι' αὐτό στό «Σύμβολο τῆς Πίστεως» ὁμολογοῦμε τό Χριστό «*πάλιν ἐρχόμενον μετά δόξης, κρῖναι ζῶντας καί νεκρούς*» καί ὅτι προσδοκοῦμε «*ἀνάστασιν νεκρῶν καί ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος*».

Ποίος ὁ λόγος τέλεσης τοῦ Μνημοσύνου;

Όταν οἱ πιστοί προσεύχονται γιά τούς κεκοιμημένους, ὠφελοῦνται πάρα πολύ. Μέ τίς προσευχές ὑπέρ τῶν κεκοιμημένων, οὐσιαστικά παρακαλοῦμε τό Θεό αὐτούς πού ἐμεῖς ἀγαποῦμε καί θυμόμαστε, νά τούς θυμηθεῖ στή Βασιλεία Του, νά τούς σώσει.

Μέ βάση τά προαναφερθέντα, γίνεται ἀντιληπτή ἡ αἰτία τῆς τέλεσης τῶν Μνημοσύνων. **Τελοῦνται, διότι ὠφελοῦν, κατά τό μέτρο τῆς δεκτικότητάς τους, τούς τεθνεώτες.** Ἡ ὠφέλειά τους «*ἀπεκαλύφθη δέ καί εἰς πολλούς ἁγίους*»². Σ' αὐτά, ὀλόκληρη ἡ ἐκκλησιαστική σύναξη διά τοῦ ἱερέως καί τῶν ἱεροσαλτῶν δέεται στόν Πανάγαθο Θεό νά τούς συγχωρήσει κάθε ἁμάρτημα, ν' ἀναπαύσει τίς ψυχές τους «*ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καί στεναγμός*»³ καί, ἔτσι, νά ἀξιωθοῦν τῆς Βασιλείας Του. «*Μέ τίς νενομισμένες εὐχές καί δεήσεις γιά τούς νεκρούς... προξενεῖται ὄχι μόνο στούς ἁμαρτωλούς, καί ἐν μετανοίᾳ ἐξελθόντες τοῦ βίου, ἄφεση καί ἄνεση καί ἐλάττωση τῆς τιμωρίας, ἀλλά ἀκόμη καί σ' ἐκείνους, πού ἔζησαν δικαίως καί εἶχαν τέλος ἀγαθό καί θεοφιλές, προξενεῖται ἀπό αὐτά μεγαλύτερη κάθαρση καί ἀγνότητα καί γίνεται πιό εὐκόλη ἡ ἀνάβασή τους πρὸς τό Θεό... καί μεγαλύτερη ἡ οἰκειότητα πρὸς τό Θεό καί ἡ παρησία καί λαμπρότερη μετάδοση τοῦ θείου φωτός*»⁴.

Θά πρέπει, ὥστόσο, νά γίνει μία διευκρίνηση. Ὁ Χριστιανός, σύμφωνα μέ τόν Ἀναστάσιο τόν Σιναΐτη, πού ἐν ζωῇ διέπραξε μικρά καί εὐτελεῖ ἁμαρτήματα ὠφελείται (δηλαδή ὁ Θεός θά τόν συγχωρήσει) ἀπό αὐτά πού τελοῦνται γι' αὐτόν (εὐχές, Λειτουργίες, ἐλεημοσύνες). Ἄν πάλι διέπραξε «τραχέα» καί «χαλεπά» ἁμαρτήματα (χωρίς, ἐννοεῖται, νά μετανοήσει), δέν θά ὠφεληθεῖ. Γι' αὐτό, «*δεῖ ἡμᾶς φροντίζειν τῶν ἰδίων ψυχῶν, καί μή ἐλπίζειν μετά θάνατον δι' ἄλλοτρίων προσφορῶν συγχωρεῖσθαι*»⁵. Ἀπλῶς ὅλα αὐτά τοῦ χαρίζουν κάποια ἀνακούφιση. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ γνωστή διήγηση στό Γεροντικό, ὅπου τό κρανίον τοῦ νεκροῦ εἰδωλολάτρῃ ἱερέα τῆς Ἰσίδος εἶπε στόν ἀββᾶ Μακάριο τόν Αἰγύπτιο: «*Κάθε φορά πού νοιώθεις συμπάθεια γιά τούς κολασμένους καί προσεύχεσαι γι' αὐτούς, παίρνουν λίγη ἄνεση*»⁶.

Όμως, ἐπειδή ἐμεῖς οἱ ζῶντες δέν γνωρίζουμε τήν πνευματική κατάσταση τοῦ ἐκάστοτε κεκοιμημένου, αφού μόνο ὁ Θεός τήν γνωρίζει, γι' αὐτό τό λόγο ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται ὑπέρ ὅλων

ἀνεξαιρέτως τῶν κεκοιμημένων τέκνων της.

Οἱ κατηγορίες τῶν Μνημοσύνων

Τά Μνημόσυνα χωρίζονται σέ ἐννιά κατηγορίες. Τά «Τρίτα», τά «Ἐννατα», τά «Τεσσαρακοστά», τά «Τρίμηνα», τά «Ἐξάμηνα», τά «Ἐννεάμηνα», τά Μνημόσυνα μετά τό πέραν ἑνός χρόνου ἀπό τήν κοίμηση κάποιου, τά «Ἐνιαύσια» καί τά Ψυχασάββατα.

«Τρίτα»:

Τρεῖς μέρες μετά τήν κοίμηση ἑνός χριστιανοῦ ἡ Ἐκκλησία ἐπιτελεῖ τό πρῶτο τοῦ Μνημοσύνου. Τά «Τρίτα» τελοῦνται εἰς ἀνάμνησίν του, μετά τρεῖς μέρες, ἐγεθθέντος Κυρίου⁷ καί τελοῦνται μέ τήν εὐχή νά τύχει τῆς ἀναστάσεως καί ὁ νεκρός, «ἐν Χριστῷ», ἀδελφός μας, ὥστε νά μετέχει τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

«Ἐννατα»:

Ἐννέα μέρες μετά τήν κοίμηση ἑνός πιστοῦ, ἐπιτελεῖται τό δεύτερο εἰς μνήμη τοῦ Μνημοσύνου, γιά νά συγκαταταχθεῖ ἡ ψυχὴ του

1. Βλ. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, P.G. 3, 556.

2. Συμεών Ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης, Ἰπαντα, ἐκδ. Ρηγοπούλου, σ. 312.

3. Βλ. Εὐχὴ Νεκρωσίου Τρισαγίου.

4. Συμεών Ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης, Ἰπαντα, ἐκδ. Ρηγοπούλου, σ. 312-313.

5. Βλ. Ἀναστασίου Σιναΐτου, Πατριάρχου Ἀντιοχείας, Ἐρωτήσεις καί Ἀποκρίσεις, P.G. 89, 536.

6. Θεοδώρας Χαμπάκη, Ἦγουμ. Ἰ. Μ. Ὁσίου Θεοδοσίου, Γεροντικόν, ἐκδ. «Λυδία», Θεσσαλονίκη 1993, σ. 165.

7. Βλ. Ἀποστολικές Διαταγές, P.G. 1, 1145 - 1148.

μέ τη χορεία τῶν ἀγγέλων. Καί τοῦτο, διότι ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ὡς πρὸς τή φύση της ὁμοιάζει μέ τη φύση τῶν ἀγγέλων. Τό Μνημόσυνο αὐτό ὀνομάστηκε «Ἑννατα», γιατί οἱ ἄγγελοι διαροῦνται σέ ἑννέα τάγματα καί σέ τρεῖς τριάδες.

«Τεσσαρακοστά»:

Τά «Τεσσαρακοστά», δηλαδή τό Μνημόσυνο σαράντα μέρες μετά τήν κοίμηση κάποιου, ἐπιτελεῖται εἰς ἀνάμνηση τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου σαράντα μέρες μετά τήν Ἀνάστασή Του, μέ τήν εὐχή ὁ κεκοιμημένος - μετά τήν ἀνάστασή του κατά τή Δευτέρα Παρουσία - νά ἀναληφθεῖ καί νά προῦπαντίσει «ἐν νεφέλαις» τό Δεσπότη Χριστό στόν Οὐρανό καί αἰωνίως νά βρίσκεται μαζί Του.

Ἐπίσης, τό τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο γίνεται κατά τόν τύπο τοῦ τεσσαρακονθήμερου πένθους τοῦ ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ γιά τό θάνατο τοῦ Μωϋσῆ.

«Τρίμνη», «Ἐξάμνη» καί «Ἑννεάμνη»:

Μνημόσυνα γιά τούς νεκρούς τελοῦνται τρεῖς, ἕξι καί ἑννέα μῆνες ἀπό τήν κοίμηση τους. Τά

Μνημόσυνα στούς τρίτο, ἕκτο καί ἑννατο μῆνα ἀπό τήν κοίμηση κάποιου κηρύττουν τήν Ἁγία Τριάδα καί γίνονται πρὸς δόξα της, ἐπειδή ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν Ἁγία Τριάδα λαμβάνει τήν ὑπαρξη καί, μετά τό χωρισμό τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα τήν ὥρα τοῦ θανάτου, πρὸς Αὐτήν ἐπιθυμεῖ νά πορευθεῖ καί ἀπό Αὐτήν ἐλπίζει ν' ἀναστηθεῖ.

Μνημόσυνο μετά τό πέρασ ἐνός χρόνου:

Μετά τό πέρασ ἐνός χρόνου ἀπό τήν κοίμηση ἐνός Χριστιανοῦ τελεῖται καί πάλι Μνημόσυνο. Κι ἐδῶ ὁμολογεῖται ἡ πίστη στήν Ἁγία Τριάδα, καθότι ὁ χρόνος διαιρεῖται ἐπακριβῶς σέ τέσσερις τριάδες μνηδῶν. Ἐπιτελεῖται ἀκόμη γιά τήν πνευματική τελείωση τοῦ πιστοῦ στά Οὐράνια, πού προξενεῖται διά τῆς Χάριτος τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

«Ἐνιαύσια»:

Παράδοση ἀκόμα τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι οἱ συγγενεῖς τῶν κεκοιμημένων νά ἐπιτελοῦν κάθε χρόνο Μνημόσυνα εἰς μνήμη τους. Μέ τόν τρόπο αὐτό δηλώνεται ἐμφαντικά πῶς ὁ νεκρός εἶναι ζωντανός, «ἐν Χριστῶ», καί κατά Χάρη ἀθάνατος στήν ψυχή. Δηλώνεται, ἐπίσης, διά τῶν «Ἐνιαύσιων» Μνημοσύνων ἡ ἐπιθυμία τοῦ κεκοιμημένου νά ἀνανεωθεῖ,

δηλαδή νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ὄλη ψυχοσωματική του ὑπαρξη, ὅταν ὁ Θεός θελήσει ν' ἀναστήσει τό σῶμα τοῦ κατά τή Δευτέρα Παρουσία.

Τά Ψυχοσάββατα:

Τό Σάββατο πρὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀπόκρεω καί τό Σάββατο πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, τό Τυπικό τῆς Ἐκκλησίας ὀρίζει νά γίνεται ἐπιμνημόσυνος ἀκολουθία εἰς μνήμη «πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων εὐσεβῶς, ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου», δηλαδή ὑπέρ τῶν, ἀνά τούς αἰῶνας, πιστῶν αὐτῶν πού, ἐξαιτίας τῶν συνθηκῶν κάτω ἀπό τίς ὁποῖες πέθαναν (ἐδῶ δέν γίνεται λόγος γιά τούς αὐτοκτονοῦντες) ἢ ἄλλων λόγων, δέν ἔτυχαν ἢ δέν τυγχάνουν τῆς ὠφελείας τῶν προσευχῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος (δηλ. τῆς ἐκκλησιαστικῆς Κηδεῖας, τῶν Μνημοσύνων κ.ἄ.).

Τό Ψυχοσάββατο πρὶν ἀπό τήν Κυριακή τῆς Ἀπόκρεω ἔχει τό ἕξις νόημα: Ἡ ἐπόμενη ἡμέρα εἶναι ἀφιερωμένη στή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ἐκεῖνη τή φοβερή ἡμέρα κατά τήν ὁποία ὄλοι θά σταθοῦμε μπροστά στό θρόνο τοῦ μεγάλου Κριτῆ. Γιά τό λόγο αὐτό μέ τό Μνημόσυνο τῶν κεκοιμημένων ζητοῦμε ἀπό τόν Κύριο νά γίνει ἴλεως καί νά δείξει τή συμπάθεια καί τή μακροθυμία του, ὄχι μόνο σέ μᾶς, ἀλλά καί στούς

προαπελθόντας ἀδελφούς, καί ὄλους μαζί νά μᾶς κατατάξει μεταξὺ τῶν υἱῶν τῆς Ἐπουράνιας Βασιλείας Του.

Μέ τό δεύτερο Ψυχοσάββατο διατρανώνεται ἡ πίστη μας στήν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τήν ἴδρυση καί τά γενέθλια γιορτάζουμε κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Τή μία καί καθολική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πού ἀπαρτίζουν οἱ ζῶντες καί οἱ τεθνεῶτες.

Γιατί προσκομίζονται κόλλυβα κατά τήν ἀκολουθία τοῦ Μνημοσύνου;

Οἱ Χριστιανοί, σύμφωνα μέ τό Τυπικό, ὀφείλουν «ἀφ' ἐσπέρας» (στόν Ἑσπερινό) νά προσκομίσουν στό ναό δύο δίσκους μέ κόλλυβα. Τούς δίσκους συνθέτουν καί διανθίζουν τό βρασμμένο σιτάρι, τά ἀμύγδαλα ἢ καρύδια, τό ρόδι, οἱ σταφίδες καί τό σπασάμι. Κι αὐτό ὄχι τυχαῖα.

Τό σιτάρι, ὅπως, βέβαια, καί οἱ ἄλλοι σπόροι πού χρησιμοποιοῦνται, συμβολίζουν τήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν σωμάτων. Ὅπως ὅταν ὁ σπόρος θάβεται στό χῶμα, σαπίζει καί μετά ἀπό καιρό βλασταίνει καινούργιος, κατά τόν ἴδιο τρόπο τό ἀνθρώπινο σῶμα θάβεται προσωρινά στή γῆ, ἀποσυντίθεται, γιά νά ἀναστηθεῖ ἔπειτα μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ κατά τή Δευτέρα Παρουσία.

Ἡ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας

Μεγαλύτερη ἀπὸ τὰ Μνημόσυνα ὠφέλεια στοὺς τεθνεῶτες ἀδελφούς μας προκαλεῖται ἀπὸ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιτέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας, «διότι ποιό ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἐπωφελέστερο ἀπὸ τὸ νὰ θυσιάξεται (στὴ Θεία Λειτουργία) ὁ Χριστός γιὰ χάρη μας»⁸! Οἱ δεήσεις γιὰ τοὺς τεθνεῶτες καὶ ἡ ἐξαγωγή μερίδων ἀπὸ τὸ πρόσφορο εἰδικά γι' αὐτούς καὶ ἡ ἀνακρασὶ τους (τῶν μερίδων) μὲ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου μέσα στὸ Ἅγιο Ποτήριο στὴ διάρκεια τῆς εὐχαριστιακῆς σύναξης, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πὼς ἀποτελεῖ τὴν κορύφωση καὶ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ἀκολουθίας τοῦ Μνημοσύνου ἢ καλύτερα εἶναι τὸ κατεξοχὴν Μνημόσυνο. «Ἡ μερίδα γιὰ τὴν φρικτὴ θυσία (πού στὴν ἀκολουθία τῆς Προσκομιδῆς ἐξάγεται ἀπὸ τὸ πρόσφορο γιὰ χάρη τοῦ κεκοιμημένου) καὶ ἡ ἐνθύμηση καὶ ἡ μνημόνευση κατ' αὐτὴν τοῦ ἀπελθόντος, τὸν ἐνώνει μὲ τὸ Θεό καὶ προξενεῖ τὸ νὰ μετέχει αὐτός ἀοράτως καὶ νὰ ἀπολαμβάνει τὴν κοινωνία τοῦ Θεοῦ»⁹. Καὶ τοῦτο, διότι μέσα

ἀπὸ τὴ Θεία Εὐχαριστία κοινωνοῦν ἄμεσα μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ τοὺς χαρίσει τὴν «ἀνάπαυση» καὶ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους, πού ἀποτελεῖ, ὅπως ἀναφέρθηκε πῶς ἀνω, τὸ σκοπὸ τῶν προσευχῶν καὶ δεήσεων γι' αὐτούς.

Οἱ Χριστιανοί, ἐπειδὴ γνωρίζαν τὴν πῶς ἀνω ἀλήθεια γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς τέλεσης τῆς Θείας Εὐχαριστίας γιὰ χάρη τῶν τεθνεῶτων συγγενῶν τους, ἀνεκαθεν φρόντιζαν, ἐκτός ἀπὸ τὰ κόλλυβα, νὰ προσφέρουν στὸ ναὸ συνάμα ἄρτο καὶ οἶνο, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμοποιοῦνταν γιὰ τὴ Θεία Λειτουργία.

Ἡ προσφορὰ ἐλεημοσύνης γιὰ χάρη τῶν τεθνεῶτων

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς προτρέπουν, μαζὶ μὲ τὰ Μνημόσυνα καὶ τὴ Θεία Λειτουργία, νὰ προσφέρουμε - ἐξ ὀνόματος τοῦ προαπελθόντος συγγενοῦς μας - ἐλεημοσύνη τὰ ὑπάρχοντά του. «Καὶ νὰ δίδονται ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς φτωχοὺς εἰς ἀνάμνησίν του (γιὰ νὰ προσεύχονται, δηλαδή, ὑπὲρ ἀναπαύσεώς του)»¹⁰, ἀναφέρουν οἱ Ἀποστολικές Διαταγές. Ὁ δὲ

ἱερός Χρυσόστομος στὴν 31η ὁμιλία του στό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο ἀναφέρει χαρακτηριστικά πὼς «εἶναι δίκαιο νὰ δώσεις τὰ ὑπάρχοντα τοῦ νεκροῦ..., ἐάν ἦταν ἁμαρτωλός, γιὰ νὰ συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες του· ἐάν ἦταν δίκαιος, γιὰ νὰ λάβει περισσότερο μισθὸ καὶ ἀντιδόσεις»¹¹.

Ἐφέλεια, βέβαια, στοὺς κεκοιμημένους προσφέρει ἡ ὁποιαδήποτε γενικὰ ἐλεημοσύνη πού γίνεται γιὰ χάρη τους, διότι, κατὰ τὸν Εὐτύχιο Κων/πόλεως, «ἡ ἐλεημοσύνη καὶ τὰ Μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, πού γίνονται πάντοτε ἀπὸ μᾶς, προσφέρουν σὲς ψυχές (τῶν νεκρῶν) πνευματικὸ, ἀπὸ τὸ Θεό, καρπὸ»¹².

* * * *

Εἶναι, πλέον, πασιφανές, ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία περιθάλπει μὲ πολλή φροντίδα τὰ κεκοιμημένα μέλη της. Εὐχεταὶ καθημερινῶς γι' αὐτούς μέσα σὲς ἀκολουθίες της (στὸν Ἑσπερινό, στό Μ. Ἀπόδειπνο, στό Μεσονυκτικόν, στὸν Ὅρθρο, στὴν ἀκολουθία τῆς Προσκομιδῆς κ.λπ.), τελεῖ γι' αὐτούς Μνημόσυνα, Θεῖες Λει-

τουργίες καὶ προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ ἐλεοῦν τοὺς φτωχοὺς «εἰς ἀνάμνησίν» τους.

Καλὸ, λοιπόν, θὰ ἦταν τὸ κάθε πιστὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας νὰ μεριμνᾷ μὲ εὐσυνειδησία καὶ ζῆλο γιὰ τοὺς κεκοιμημένους του, ὥστε αὐτοὶ ν' ἀναπαυθοῦν μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ φανερώνει τὴν ἀγάπη του πρὸς αὐτούς καί, ἔτσι, θὰ εκπληρώνει στὴ ζωὴ του τὴ θεοδίδακτη ἐντολή τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον· μίας ἀγάπης πού ἐπεκτείνεται πέραν τοῦ τάφου, πού ἀγκαλιάζει ὅλους, ζῶντες καὶ τεθνεῶτες.

Ἐπιστέγασμα, τέλος, τῆς θυσιαστικῆς καὶ κοπιώδους - θὰ λέγαμε - ἀγάπης του πρὸς τοὺς κεκοιμημένους, εἶναι ἡ μυστηριακὴ μὲ αὐτούς κοινωνία. Ἄν κάθε φορὰ πού τελεῖται Θεία Λειτουργία γι' αὐτούς, μετέχει τοῦ Ποτηρίου τῆς Ζωῆς, τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, τότε δι' Αὐτοῦ κοινωνεῖ μαζὶ τους πνευματικά, ἀφοῦ κι ἐκεῖνοι Χριστὸ μεταλαμβάνουν, μετὰ τὴν ἐνωση τῶν προβλεπομένων γιὰ ἐκείνους μερίδων μὲ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου.

8. Συμεῶν Ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης, Ἄπαντα, ἐκδ. Ρηγοπούλου, σ. 310.

9. Συμεῶν Ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης, Ἄπαντα, ἐκδ. Ρηγοπούλου, σ. 313.

10. Ἀποστολικές Διαταγές, P.G. 1, 1148 .

11. P.G. 57, 375.

12. P.G. 86 II, 2401.

ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου
Θεολόγου

Ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, ὅπως εἶναι γνωστό, εἶναι ἀφιερωμένη στους κεκοιμημένους. Οἱ ὕμνοι πού φέλλονται εἶναι νεκρώσιμοι καί, σύμφωνα μέ τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ἡ ἡμέρα αὐτή θεωρεῖται ὡς ἡ πλέον κατάλληλη γιά τήν τέλεση τῶν Μνημοσύνων. Αὐτά συμβαίνουν, γιατί τό Σάββατο ἐκάστης ἐβδομάδος θεωρεῖται ὡς ἐπανάληψη τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, κατά τό ὅποιο ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τή Θεόσωμο Ταφή καί τήν εἰς Ἄδου Κάθοδο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Συμβαίνει, δηλαδή, ὅ,τι καί μέ τίς Τετάρτες καί τίς Παρασκευές, πού σέ ἀνάμνηση τῆς Προδοσίας καί τῆς Σύλληψης καί τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, ἔχουν καθιερωθεῖ ὡς ἡμέρες νηστείας.

Ἐκφράζοντας τήν ἀκλόνητη πίστη τους στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καί τήν ἔλευση τῆς Αἰωνίου Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί τήν ἀγάπη τους πρὸς προσφιλῆ πρόσωπα πού ἔχουν ἀναχωρήσει ἀπό τή ζωή, οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί τελοῦν τά καθιερωμένα Μνημόσυνα κατά τήν τρίτη, ἔνατη καί τεσσαρακοστή ἡμέρα ἀπό τήν κοίμηση τῶν συγγενῶν τους καί κατά τήν ἐπέτειο τοῦ θανάτου τους τελοῦν ἐτήσια Μνημόσυνα. Ὡστόσο, ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι, γιά διάφορους λόγους, δέν ἔχουν τήν εὐκαιρία τῆς ὠφέλειας, μετά θάνατον, ἀπό προσευχῆς ἐν ζωῇ

συγγενῶν τους προσώπων. Ἡ ἔλλειψη συγγενῶν ἢ φίλων, ὁ ἀδόκιμος θάνατος σέ ἄγνωστο χῶρο καί χρόνο καί διάφορες ἄλλες αἰτίες εἶναι δυνατό νά στερήσουν κοιμηθέντες ἀδελφούς μας ἀπό τά καθιερωμένα Μνημόσυνα, χωρίς αὐτό νά σημαίνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ἄγνωστοί στό Θεό. Αὐτή τήν ἔλλειψη θέλησε νά ἀναπληρώσει ἡ Ἐκκλησία μέ τήν καθιέρωση ἡμερῶν, κατά τίς ὁποῖες ἀναπέμπονται δεήσεις γιά τήν ἀνάπαυση ὅλων τῶν κεκοιμημένων «*εὐσεβῶς, ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου*». Οἱ ἡμέρες αὐτές εἶναι τά Σάββατα πού προηγούνται τῶν Κυριακῶν τῆς Ἀπόκρεω καί τῆς Πεντηκοστῆς, τά ὅποια εἶναι γνωστά ὡς Σάββατα τῶν Ψυχῶν ἢ Ψυχοσάββατα.

Ἡ καθιέρωση τοῦ πρό τῆς Ἀπόκρεω Σαββάτου ὡς Ψυχοσαββάτου σχετίζεται, προφανῶς, μέ τό γεγονός ὅτι κατά τή συγκεκριμένη Κυριακή «*μνεῖαν ποιούμεθα τῆς δευτέρας καί ἀδεκάστου παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*». Τό εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα τῆς Μελλούσης Κρίσεως, πού διαβάζεται στους ἱερούς ναούς αὐτή τήν Κυριακή, ἀποτελεῖ πρώτης τάξεως εὐκαιρία γιά τούς πιστούς νά ἀντιληφθοῦν τό πρόσκαιρο αὐτῆς τῆς ζωῆς, νά ἀποκτήσουν μνήμη θανά-

του καί νά ὀδηγηθοῦν στή μετάνοια. Κάτι τέτοιο, ἄλλωστε, συνάδει ἀπόλυτα πρὸς τό πνεῦμα τοῦ Κατανυκτικοῦ Τριωδίου, στό πρῶτο τμήμα τοῦ ὁποίου ἀνήκει καί τό Ψυχοσάββατο.

Ἡ μνήμη τοῦ θανάτου δέν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπό καί, ἀσφαλῶς, δέν ὠφελεῖ πνευματικά, ἂν δέν συνδυάζεται μέ τήν ὁμολογία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καί τήν ἐλπίδα τῆς συνολικῆς ἀναστάσεως. Αὐτό δηλώνεται μέ σαφήνεια μέ τήν καθιέρωση ἑνός ἀκόμη Ψυχοσαββάτου κατά τήν ἀναστάσιμη περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου. Ἡ γιορτή τῆς Πεντηκοστῆς ἦταν γιά τούς Ἰουδαίους ἡ γιορτή τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, ἐνώ γιά τούς Χριστιανούς, ὅπως σημειώνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιφοίτησης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού σηματοδοτεῖ τήν ἔναρξη τοῦ πνευματικοῦ θερισμοῦ. Ἡ μνημόνευση τῶν νεκρῶν κατά τήν παραμονή τῆς Πεντηκοστῆς δηλώνει, κατά λογική ἀκολουθία, τήν πίστη στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καί τήν καρποφορία τους, σύμφωνα μέ τόν εὐαγγελικό λόγο ὅτι ὁ σπόρος πού πέφτει στή γῆ, παρ' ὅτι πεθαίνει, φέρει καρπό.

Ἡ μαζική μνημόνευση ὀνομάτων κατά τά Ψυχοσάββατα, θεωρεῖται ἀπό πολλούς ὡς ἀντίθετη μέ τή διακηρυγμένη πεποίθηση τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου

εἶναι ἡ ἔμπρακτη μετάνοια. Δέν λείπουν, μάλιστα, καί ἐσφαλμένες ἀντιλήψεις, πού ξεκινοῦν ἀπό τήν ὑποτίμηση τῶν Μνημοσύνων στό ἐπίπεδο παραδοσιακῶν ἢ ἐθιμικῶν ἐκδηλώσεων καί φθάνουν μέχρι τήν υἱοθέτηση παλαιῶν αἰρετικῶν ἀπόψεων, ὅπως εἶναι ἡ θεωρία περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων. Ὡστόσο, τέτοιες ἀπόψεις δέν ἔχουν σχέση μέ τήν ἀλήθεια. Ὅπως πολύ εὔστοχα παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἐκεῖνος πού προσεύχεται ἢ προσφέρει δῶρα γιά τούς νεκρούς, δέν κάνει τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά βοηθεῖ τόν πλυσίον του, ὅπως εἶναι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Κι ἂν αὐτό ἰσχύει γιά τούς ζῶντες, ἀκόμη μεγαλύτερη ὠφέλεια ἔχει γιά τούς κεκοιμημένους, οἱ ὅποιοι ἀδυνατοῦν νά βοηθήσουν τόν ἑαυτό τους. Συμβαίνει, κατά τό μεγάλο αὐτό Ἅγιο, ὅ,τι καί μέ τά νήπια, πού ὅταν ἀσθενοῦν ὀδηγοῦνται στόν ἰατρό ἀπό τούς γονεῖς τους, χωρίς νά ἀντιλαμβάνονται τά διαδραματιζόμενα, ἀλλά ἀπολαμβάνοντας τά ἀγαθὰ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἀκόμη, ὅπως κάποιος πού παρασκευάζει ζύμη, ἀλλά δέν προλαμβαίνει νά ἐτοιμάσει τά ψωμιά καί ὀλοκληρῶνει τήν ἐργασία αὐτή κάποιος ἄλλος γιά χάρη του, εἶναι ὀρθό νά ἀνταμείβεται γιά τήν πρόθεσή του, κατά τόν ἴδιο τρόπο, ὅσοι ἔφυγαν ἀπό τή ζωή μέ διάθεση μετανοίας ὠφελοῦνται ἀπό τά Μνημόσυνα πού τελοῦνται ἀπό τούς οἰκείους τους καί τήν Ἐκκλησία.

Ένας Άγιος «ζωγραφίζει» τή μητέρα τσ

Νίκης Τρακοσιή
Φιλολόγου

Μέ τό καθαρό καί διεισδυτικό βλέμμα τοῦ παιδιοῦ καί μέ τή φωτισμένη κρίση τοῦ Ἁγίου, παρακολουθεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τή μητέρα του Νόννα. Ἡ μορφή της μένει ἀποτυπωμένη μέ ἀνεξίτηλα χρώματα στήν ψυχή του μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του καί αισθάνεται ὅτι ἡ παρουσία της ὑπῆρξε καθοριστική γιά τήν πορεία τῆς δικῆς του ζωῆς, ὅπως καί ὅλης τῆς οικογένειας. Γι' αὐτό καί ἀφιερώνει πολλά ποιήματα-ὕμνους στήν ἁγία μητέρα του καί σέ ἄλλα αὐτοβιογραφικά κείμενά του ἀναφέρεται μέ πολύ θαυμασμό σ' αὐτήν.

Μέσα ἀπό τά ποιήματα καί ἄλλα κείμενά του, ζωγραφίζει μέ ζωηρά χρώματα τήν ἁγία προσωπικότητα τῆς Νόννας καί περιγράφει παραστατικά τούς ἀγῶνες καί τά πνευματικά της κατορθώματα. Καταγράφει τίς λεπτομέρειες πού συνέθεταν τόν, κατά τό ἀνθρωπίνως ἐφικτό, τέλειο χαρακτήρα τῆς Νόννας καί μᾶς δίνει τό πρότυπο τῆς Χριστιανῆς μητέρας καί συζύγου.

Ἡ οικογενειακή ζωή δέν ἄρχισε μέ τίς καλύτερες προϋποθέσεις γιά τή Νόννα. Εὐσεβής Χριστιανή ἡ ἴδια ἔχει σύζυγο τό Γρηγόριο, ἕναν ἄνθρωπο καλοπροαίρετο, πού ἀνῆκε, ὅμως, σέ μία αἵρεση, τήν αἵρεση τῶν Ὑψισταρίων. Δύσκολη ἀρχή γιά μία νέα. Φυσικός καί δικαιολογημένος θά φαινόταν ἕνας συμ-

βιβασμός, μία ὑποβάθμιση τῆς δικῆς της πνευματικῆς ζωῆς, γιά νά μή διαφέρει ἀπό τίς συνήθειες τοῦ συζύγου της, ἄν ὄχι καί ἡ ταύτιση μέ τό δικό του τρόπο ζωῆς.

Ἡ νεαρή Νόννα, ὅμως, ἔχει τήν πνευματική ὀριμότητα καί τή θέληση νά ἀγωνιστεῖ. Πρέπει καί ὁ σύζυγός της νά μπεῖ στήν ὀρθή πορεία γιά τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Χρησιμοποιεῖ κάθε τρόπο. Μέ ἐπιμονή, ὑπομονή καί κυρίως μέ προσευχή, προσπαθεῖ νά φέρει τό ποθητό ἀποτέλεσμα. Καί τό θαῦμα γίνεται. Ὁ σύζυγός της, ὄχι μόνο γίνεται Χριστιανός, ἀλλά καί ἀποδεικνύεται τόσο εὐσεβής, ὥστε χειρο-

τονεῖται Ἐπίσκοπος καί ἀναλώνει τήν ὑπόλοιπη ζωή του στήν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας.

Γράφει μέ θαυμασμό ὁ ἅγιος Γρηγόριος γι' αὐτό τό κατορθώμα τῆς μητέρας του. «Ἡ μητέρα μου δέν ἔπαυσε ποτέ νά προσεύχεται στό Θεό, νύκτα καί ἡμέρα, καί νά ζητᾶ ἀπ' Αὐτόν μέ πολλές νηστείες καί δάκρυα τή σωτηρία τοῦ συζύγου της. Καί πάντα ἀκούραστη μεταχειριζόταν χίλιους τρόπους, ἄλλοτε παρατηρήσεις καί ὄνειδισμούς γιά τήν πλάνη, ἄλλοτε συμβουλές καί ἐνδιαφέρον, ἄλλοτε μέ τό νά ἀποξενώνεται ἀπό κοντά του, ἀλλά κυρίως μέ φιλικό τρόπο. Χρησιμοποίησε τή θέρημ τῆς καρδιάς της καί τόν πλοῦτο τῆς εὐλαβικῆς ψυχῆς της, γιά νά μαλακώσει καί νά λυγίσει τήν ψυχή τοῦ πατέρα μου, ὥστε αὐτός θεληματικά νά ἀγαπήσει τήν ἀρετή. Ἔτσι, ὅπως ἡ σταγόνα τοῦ νεροῦ, πού ἀδιάκοπα κτυπᾶ πάνω στήν πέτρα τήν μητέρα μου μέ τόν καιρό πέτυχε τήν ἐπιστροφή τοῦ πατέρα μου στό Χριστό».

Ἀπό τή στιγμή πού ὁ σύζυγός της ἔγινε Χριστιανός, καί ιδιαίτερα ὅταν ἀνάλαβε τήν ἐκκλησιαστική του διακονία, ἡ Νόννα γίνεται συμπαράστατης καί βοηθός γιά τό μεγάλο ἔργο του. Οἱ ἀγῶνες τους, ἀξίωσαν καί τούς δύο νά ἀναγνωριστοῦν ὡς Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως

καί τά τρία παιδιά τους, πού τά ἀπέκτησαν σέ μεγάλη ἡλικία, τή Γοργονία, τό Γρηγόριο, πού γεννήθηκε πολύ ἀργότερα, καί τόν Καισάριο. Μία ζηλευτή οικογένεια, μέ ἁγιασμένα ὅλα τά μέλη της, καί μέ πρωτεργάτρια στό ἔργο τοῦ ἁγιασμοῦ, τή μητέρα Νόννα.

Ὅπλο πανίσχυρό τῆς Νόννας γιά τούς ἀγῶνες της ἦταν ἡ προσευχή. Αὐτό βλέπει καί θαυμάζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος. «Σέ κάθε ἐποχή καί σέ κάθε τόπο πού βρισκόταν δέν ξεχνοῦσε καί δέν παρέλειπε τήν προσευχή, πού ἦταν γι' αὐτήν ἡ πρώτη μέριμνα τῆς ἡμέρας...». Καί εἶχαν οἱ προσευχές τῆς Νόννας δύναμη, γιατί ἔβγαιναν ἀπό ἀγνή καί πιστή ψυχή. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἔχει ἐπίγνωση ὅτι εἶναι καρπός τῶν προσευχῶν τῆς μητέρας του, ἀλλά καί καταγράφει κάποιο χαρακτηριστικό περιστατικό, κατά τό ὁποῖο ἡ μητέρα του τόν ἐντυπωσίασε μέ τή δύναμη τῶν προσευχῶν της: Κάποια φορά, ἐνῶ οἱ πιστοί τῆς Ναζιανζοῦ ἐτοιμάζονταν νά ἐορτάσουν τό Πάσχα, ὁ πατέρας του, ὁ Ἐπίσκοπός τους, ἀρρώστησε βαριά. Τότε ὅλοι, ὅπως καί ὁ ἴδιος ὁ Γρηγόριος, πού ἦταν ἥδη ἱερέας, βοηθός τοῦ πατέρα του, μέ μεγάλη θλίψη σκέφτονταν ὅτι, ἀντί νά γιορτάσουν τήν Ἀνάσταση, θά θρηνοῦσαν τό θάνατο τοῦ Ἐπισκόπου πατέρα του. Τότε ἡ μητέρα Νόννα, μέ θάρρος, πού δέν ἔδειξε ξανά προηγου-

μένως μέσα στο Ναό, άρχισε νά προτρέπει μέ θερμή όλους, νά συναγωνιστοϋν μαζί της στίς προσευχές της και νά ζητήσουν από τό Θεό νά κάνει τό θαϋμα Του. «Μέ καταλαμβάνει άκόμα και τώρα φρίκη και δέος, όταν θυμοϋμαι τίς σκηνές εκείνες... Ένώ πλησίαζε ή ώρα της τελείσεως του Μυστηρίου, ό έτοιμοθάνατος πατέρας μου... σηκώθηκε... και τέλεσε τό θείο Μυστήριον», γράφει ό άγιος Γρηγόριος.

Όμως, τό γεγονός πού άνύψωσε άκόμα περισσότερο στά μάτια του άγιου Γρηγορίου τή μητέρα του, ως άνθρωπο προσευχής, άπόλυτα άφοσιωμένο στο Θεό, ύπῆρξε τό γεγονός ότι ή μητέρα του άξιόθηκε νά τελειώσει τή ζωή της, προσευχόμενη μέσα στο Ναό, μπροστά στην Άγία Τράπεζα. «Προσευχές... και άγρυπνίες... σημάδεψαν τό τέλος της ζωής σου άγία Νόννα. Και σε άξίωσαν μέσα στο Ναό νά δεχθείς τήν άπόφαση του θανάτου. Η Νόννα έριξε τόν έαντό της μπροστά στην Άγία Τράπεζα και, ενώ προσευχόταν, ύψώθηκε από εκεί στον οϋρανό σαν άγιο θϋμα... απέθεσε μέσα στο Ναό τρισευτυχισμένη τό σώμα της... στον οϋρανό άνέβηκε φτερωτή ή ψυχή της Νόννας».

Ήταν για τή Νόννα ό Ναός τό αγαπημένο καταφύγιο σε λύπες και χαρές, γι' αυτό και γράφει ό άγιος Γρηγόριος: «Τῆς

χαρῆς και τῶν πόνων σου τό Ναό εἶχες μάρτυρα». Ό σεβασμός της για τό Ναό ἦταν φανερός, γιατί «ποτέ δέν μίλησε μέσα στο Ναό και πρόσεχε νά μή γυρίσει ποτέ τήν πλάτη της προς τήν Άγία Τράπεζα».

Τό παρατηρητικό βλέμμα του Γρηγορίου, έπισημαίνει και τό γεγονός ότι ή μητέρα του κατάφερε τό δύσκολο, για τούς πολλούς άνθρώπους, συνδυασμό τῶν οικογενειακῶν και τῶν πνευματικῶν καθηκόντων, χωρίς νά αφήνει κενά. «Έσυνδύαζε ή μητέρα μου κατά ένα θαυμάσιο τρόπο τή θεοσέβεια και τήν άπασχόλησή της μέ τά πνευματικά καθήκοντα μέ τήν τέλεια ανταπόκρισή της στα οικογενειακά καθήκοντα. Μεγάλωσε έμας τά παιδιά της μέ πολλή έπιμέλεια και σύνεση... και φρόντιζε τό σπίτι της τόσο πολύ, σαν νά μήν εἶχε σχέση μέ τήν εϋσέβεια και τή θρησκευτική ζωή. Από τήν άλλη πλευρά, όμως, ἦταν τόσο κοντά στο Θεό και στα θεία, ώστε έδινε τήν εντύπωση ότι παραμελοϋσε τό σπίτι και τήν οικογένειά της. Καθόλου, όμως, δέν έμποδιζόταν τό ένα από τό άλλο, αλλά αντίθετα, τό ένα ενίσχυε τό άλλο».

Όπως κάθε παιδί, έτσι και ό Γρηγόριος προσέχει τήν κάθε λεπτομέρεια στή συμπεριφορά της μητέρας του και αυθόρμητα κάνει διαπιστώσεις και συγκρίσεις. Παρατηρεῖ τήν άπλό-

τητα και σεμνότητα της μητέρας του και άργότερα, μέ ώριμη σκέψη, άξιολογεῖ αυτές τίς αρετές. Άξίζει νά έπισημάνουμε έδῶ ότι ή Νόννα εἶχε όλες τίς προϋποθέσεις νά ζεῖ μία πλούσια, άνετη ζωή και νά συγκαταλέγεται ανάμεσα στίς κυρίες της ύψηλης κοινωνίας της εποχής, πού ζοϋσαν μέσα στή χλιδή, δεδομένου ότι εἶχε μία τεράστια περιουσία. Όμως, όπως παρατηρεῖ ό Γρηγόριος, «εκεῖνη ξεχώριζε ανάμεσα στίς άλλες γυναῖκες. Διότι, ενώ οι άλλες άσχολοϋνταν και καμάρωναν για τήν όμορφιά τους, είτε τήν πραγματική είτε τήν επίπλαστη, αυτή άναγνώριζε μόνο μία όμορφιά, τή φυσική της ψυχῆς... σαν άπορρίμματα πέταξε τά βαψίματα και τά τεχνικά μέσα καλλονῆς. Και άναγνώριζε μία μόνο άληθινή και πραγματική άφορμή καύχησης για τήν καταγωγή μας. Τήν εϋσέβεια... και τή γνώση της θείας καταγωγῆς μας... και του προορισμοϋ μας νά γίνουμε πολῖτες της έπουράνιας Βασιλείας».

Έπισημαίνει άκόμη ό άγιος Γρηγόριος ότι ή μητέρα του, «ποτέ δέν άφησε τά μάτια της νά άντικρίσουν κάτι τό άσεμνο. Οϋτε ποτέ άκουσε άπρεπες διηγήσεις ή άσεμνα τραγούδια, πού μολύνουν τήν ακοή. Οϋτε ποτέ εἶπε κάτι τό άπρεπο και άνίερο».

Η άγία Νόννα, δέν φρόντιζε μόνο για τήν καθαρότητα της

ψυχῆς της, αλλά και θησαυριζε μέσα της τόν πλοϋτο της αγάπης και της προσφορῆς στους πονεμένους. «Ποιά άλλη έγινε καλύτερη συμπαραστάτης στίς χῆρες και τά όρφανά; Και ποιά συνετέλεσε όσο αυτή στην άνακούφιση της συμφορῆς τῶν θλιμμένων;... Ποτέ δέν αισθανόταν νά ίκανοποιεῖται ή έπιθυμία της νά κάνει τό καλό... Όλόκληρη τήν οικογενειακή περιουσία της, και όση εἶχε και όση απέκτησε, τήν θεωροϋσε μικρότερη από τήν έπιθυμία της νά δίδει...».

Θαυμάζει άκόμη ό άγιος Γρηγόριος τήν ύπομονή και άντοχή της μητέρας του στίς δικές της ασθένειες και θλίψεις. Εἶχε και ή άγία Νόννα μερίδιο στίς ασθένειες, αλλά και στον πόνο, πού προκαλεῖ ό θάνατος και τά άλλα θλιβερά της ζωῆς. Έχασε ξαφνικά και πρόωρα τό μικρότερο γιό της, τόν Καισάριο. Λίγα χρόνια άργότερα πέθανε ή μεγάλη κόρη της, ή Γοργονία. Τελευταία πόνεσε για τό θάνατο του συζϋγου της. Όμως, είτε σωματικός ἦταν ό πόνος, πού επέτρεπε ό Θεός, είτε έσωτερική θλίψη, ή Νόννα έδειχνε ύποδειγματική ύπομονή. «Άξιοθαύμαστη ἦταν ή ύπομονή της στο σωματικό πόνο. Ένώ πονοϋσε πολύ και λυγίζε ή ψυχή της μπροστά στον πόνο τῶν άλλων, για τούς δικούς της πόνους, πού ἦταν πολλοί και συχνοί, ποτέ δέν άφησε νά βγει από τό στο-

μα τῆς γοερῆ κραυγῆ οὔτε ἀπό τὰ βλέφαρά της νά κυλίσουν δάκρυα οὔτε νά κρατήσει γιά πολύ πένθιμη στάση. Κι αὐτό, γιατί εἶχε θεοφιλή ψυχή, πού ἔμαθε νά ὑποτάσσεται στό θέλημα τοῦ Θεοῦ».

Εἶναι καί πολλά ἄλλα πού ἅγιος Γρηγόριος παρατηρεῖ καί θαυμάζει στή μητέρα του, τήν ἁγία Νόννα. Καί αισθάνεται ὅτι, σ' αὐτήν ἰδιαίτερα, χρωστᾶ τό γεγονός ὅτι καί ὁ ἴδιος ἀκολούθησε τήν ὁδό τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς ἄνθρωπος, ὡς νέος, πέρασε τούς πειρασμούς τῆς νεότητος. Αἰσθάνθηκε τόν πόλεμο πού ὁ διάβολος κηρύσσει ἐναντίον κάθε ψυχῆς, πού ἐπιθυμεῖ νά ζήσει σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅμως, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος, ποτισμένος μέ τὰ νάματα τῆς ἀρετῆς καί μέ ἁγιασμένα τὰ χέρια καί τήν ψυχή ἀπό τὰ ἱερά βιβλία, πού ἡ μητέρα του τοῦ ἔδινε, καί μέ ἔντονη τή συναίσθηση ὅτι αὐτή τόν ἤθελε ὀλοκληρωτικά ἀφοσιωμένο στό Θεό, ἀγωνίστηκε καί δέν ὑπέκυψε στους νεανικούς πειρασμούς.

Συγκαταλέγεται τώρα ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἀνάμεσα στους ἄλλους μεγάλους ἀγωνιστές τῆς Ὁρθόδοξιας, Βασίλειο τό Μέγα καί Ἰωάννη τό Χρυσόστομο. Ἡ ἁγία Νόννα, ὅπως καί οἱ δύο ἄλλες ἅγιες μητέρες, Ἐμμέλεια καί

Ἀνθοῦσα, ὅπως τό συνηθίζουν ὅλες οἱ ἐνάρετες μητέρες, κρύφτηκαν ταπεινά πίσω ἀπό τούς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχες καί στύλους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ὅλοι, ὅμως, ἀποδίδουν μεγάλη τιμή καί εὐγνωμοσύνη στίς μητέρες τους καί ἀναγνωρίζουν πώς αὐτές τούς χάραξαν τό δρόμο μέ τή Χριστιανική ἀγωγή καί κυρίως μέ τό φωτεινό τους παράδειγμα.

Ἀκόμα καί μετά τό θάνατό της ὁ Γρηγόριος αισθάνεται νά ἀκούει τίς προτροπές της καί γράφει σ' ἕνα ἀπό τὰ πολλά ποιήματα πού τῆς ἀφιέρωσε, παρουσιάζοντας τήν ἴδια νά τοῦ μιλά: «*Παιδί μου... ἀκολούθησε τούς γονεῖς σου καί ἐμεῖς θά σέ δεχθοῦμε ὀλόχαροι στά δικά μας φωτεινά καί οὐράνια σκηνώματα*». Καί ἄλλοῦ ἐκφράζει τό πόσο τόν «*ἐνισχύει ἀπό τόν οὐρανό μέ τίς δικές της προσευχές*».

Ἁγία μητέρα Νόννα, πορευτήκες στό στενό δρόμο τῆς ἀρετῆς καί τῆς ἀγιότητας καί ἀξιώθηκες νά βρεθεῖς μπροστά στό θρόνο τοῦ Θεοῦ μέ τό σύζυγο καί τὰ τρία σου παιδιά. Γι' αὐτό εἶσαι «*τρισευτυχισμένη... καί ξεχωρίζεις ἀνάμεσα στίς ἅγιες γυναῖκες*», λέγει ὁ μέγας Ἅγιος, τό παιδί σου.

Σημ: Τά ἀποσπάσματα πού παρατίθενται στό κείμενο εἶναι παρμένα ἀπό τὰ «Ἔργα Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου», ἐκδ. Ε.Π.Ε., Τόμοι 6 καί 11.

Ἡ ἐκκοσμικεῦση τοῦ Μοναχισμοῦ

Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου

Α. Γενικά

Ὅταν κανεῖς ἀναφέρεται στόν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό, εἰσέρχεται σέ μία περιοχὴ ἁγία, μέσα στήν ὁποία ἀναπτύχθηκαν πολλές προσωπικότητες, πού λάμπρυναν καί λαμπρύνουν τό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί ὁ Μοναχισμός εἶναι καί θεωρεῖται ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ μέσα στίς τάξεις του ἀσκήθηκαν καί ἀγιασθηκαν πολλοί ἅγιοι, ὥστε νά ἀποτελοῦν κατά τόν ἅγιο Θεόδωρο τόν Στουδίτη «*στρατόν ἱερόν, θεῖον καί πάγκαλον τάγμα*». Πάντοτε, ὁ μοναδικός σκοπός καί στόχος τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἦταν ἡ κατά Θεόν τελείωση. Κέντρο τῆς μοναχικῆς ζωῆς εἶναι ἡ Μετάνοια, δηλαδή ἡ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νά καθαρίσει τόν ἑαυτό του ἀπό τὰ πάθη, διά τῆς τηρήσεως τοῦ Εὐαγγελίου, καί νά φθάσει στόν φωτισμό καί τήν θέωση. Ὅσοι δια-

βιοῦν στά ἱερά τοῦτα ἐκπαιδευτήρια μέ αὐτό τόν στόχο καί τόν σκοπό, ἀποτελοῦν τό εὐλογημένο τμήμα τῆς Ἐκκλησίας πού λέγεται Μοναχισμός. Οἱ μοναχοὶ ὅταν καθαρῶνται καί φωτίζονται, δηλαδή ὀλοκληρώνονται ὡς πνευματικοὶ ἄνθρωποι, μποροῦν, ἔχοντας τήν πνευματική ἐμπειρία νά βοηθήσουν οὐσιαστικά τόν ταλαιπωρημένο ἄνθρωπο νά θεραπεύσει τὰ προσωπικά, κοινωνικά, ὑπαρξιακά καί πνευματικά του προβλήματα. Ἀντιθέτως, παραμένοντας, ἔστω καί μέσα στό Μοναστήρι, ἀθεράπευτοι πνευματικά, οὔτε τούς ἑαυτούς τους μποροῦν νά βοηθήσουν, οὔτε καί τούς ἄλλους.

Ἡ ἐκκοσμικεῦση τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ ἔγκειται στό ὅτι ἀλλοιώνεται ὁ σκοπός του, πού εἶναι ἡ Μετάνοια, διά τῆς ὁποίας ὁ

μοναχός ἀποκτᾶ τὴν θέωση, καὶ ἀκόμη στό ὅτι χάνεται ὁ ἡσυχαστικός τρόπος ζωῆς, διὰ τοῦ ὁποῖου φθάνει κανεὶς στὴν μέθεξη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Διὰ μέσου τῶν αἰώνων σέ ὄλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καραδοκοῦσε καὶ καραδοκεῖ ὁ πειρασμός τῆς ἐκκοσμίκευσης. Τό ἴδιο συμβαίνει καὶ στὴν μοναχική πολιτεία. Πολλές φορές, χωρὶς νά τό ἀντιληφθοῦμε, εἰσέρχεται τό κοσμικό φρόνημα καὶ σκεπτόμαστε κοσμικά καὶ ἀνθρώπινα, ἐνασχολούμενοι μέ ἐργασίες καὶ προσπάθειες πού ἀποβλέπουν στὴν ἀνθρώπινη δόξα ἢ στό νά ἀναπαύουμε συναισθηματικά τούς ἀνθρώπους. Πολλές φορές τίθεται σέ δεύτερη μοῖρα ἡ πνευματική τελείωση χάριν τῶν διακονημάτων, εἴτε χάριν τῆς φιλοξενίας εἴτε ἀκόμη ἐκδηλώσεων πού ἀνίκουν ὄχι στόν Μοναχισμό, ἀλλά στοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἐργαζομένους.

Πρὶν προχωρήσω στὴν ἀνάπτυξη τοῦ θεματός μου, θά ἤθελα νά κάνω μία, κατὰ τὴν ἀποψή μου,

πολύ σημαντική διευκρίνιση, γιατί πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού κάνουν διάκριση μεταξύ μοναχικοῦ καὶ κοσμικοῦ τρόπου ζωῆς. Πρῶτον, στὴν ὀρθόδοξη πατερική διδασκαλία καὶ ζωὴ δέν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξύ μοναχικοῦ καὶ κοσμικοῦ τρόπου ζωῆς, οὔτε μεταξύ ἀγάμων καὶ ἐγγάμων, ἀλλὰ μεταξύ ἀνθρώπων πού ἔχουν ἐνεργῆ τὴν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα τους καὶ ἀνθρώπων πού δέν τὴν ἔχουν ἐνεργῆ. Δεύτερον, ὁ τρόπος ζωῆς, ὅπως περιγράφεται μέσα στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὸν βιώνουν ὅλοι οἱ πιστοί, εἶναι ἀσκητικός.

Ἡ Ἁγία Γραφή λέγεται Εὐαγγέλιο, πού θά πεῖ «καλή ἀγγελία». Εἶναι ἡ μαρτυρία τῆς νέας ζωῆς. Εἶναι ἡ ἀποκάλυψη καὶ βίωση τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν ζωὴ μας. Αὐτὴ ἡ νέα ζωὴ, ἡ βίωση τῆς σωτηρίας, προϋποθέτει ἕναν ἀσκητικό τρόπο ζωῆς, πού πρέπει νά βιώνεται ἀπὸ ὅλους τούς Χριστιανούς, πού θέλουν νά λάβουν τό Ἅγιο Πνεῦμα, εἴτε εἶναι ἄγαμοι εἴτε εἶναι ἑγγαμοί. Γι' αὐτό καὶ ὁ Ἄπ. Παῦλος λέγει χαρακτηριστικά: «*Εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος*

οὐκ ἔστιν αὐτοῦ» (Ρωμ. ν', 9) καὶ «*οἱ δέ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις*» (Γαλ. ε', 24). Σενεπῶς, οἱ παραγγελίες «*ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης*» (Λουκ. ιγ', 24), «*ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν*» (Ματθ. ια', 12), «*νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς*» (Κολ. γ', 5) κ.λπ. ἔχουν καθολικὴ ἰσχὺ, ἀναφέρονται σέ ὅλους τούς Χριστιανούς, ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου κατοικίας καὶ τῶν συνθηκῶν διαβίωσής τους. Μέ ἄλλα λόγια, σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ θέωση. Ἡ ἀσκησιμὴ εἶναι μέσο γιὰ τὴν ἀποκτησὴ τῆς, πρᾶγμα τό ὁποῖο σημαίνει ὅτι συνδέεται μέ ὅλους τούς Χριστιανούς, πολὺ δέ περισσότερο αὐτό ἰσχύει γιὰ τούς μοναχοὺς. Σ' αὐτό τό πνεῦμα μιλώντας ὁ ἅγιος Συμεών, ὁ Νέος Θεολόγος, γράφει: «*Εκείνους ὀνομάζω αἰρετικούς τούς λέγοντας μὴ εἶναι τινά, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις καὶ ἐν μέσῳ ἡμῶν, τὸν δυνάμενον φυλάξαι τὰς εὐαγγελικὰς ἐντολάς καὶ κατὰ τούς ἀγίους γενέσθαι Πατέρας. Οὗτοι οὐ μερικὴν*

τινα αἵρεσιν κέκτνται, ἀλλὰ πάσας».

Β. Ὁ πνευματικὸς τρόπος ζωῆς

Γιὰ νά ποῦμε ὅτι κάποιος ἔχει ὀρθόδοξο πνευματικὸ φρόνημα, πρέπει ὁ νοῦς του νά εἶναι καθαρὸς, φωτισμένος, νά εἶναι «νοῦς Χριστοῦ», ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ Ἄπ. Παῦλος (βλ. Α' Κορ. β', 16). Πολλές φορές, λέμε ὅτι «*ἡμεῖς δέ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν*», ἀλλὰ δέν ἐμβαθύνουμε στὰ λόγια αὐτά. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἐρμηνεύοντας τὸν λόγο αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου, λέγει ὅτι αὐτὸς πού ἔχει σαρκικό-ψυχικό νοῦν, σκέπτεται καὶ ἐξετάζει τὰ πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ δέν μπορεῖ νά κατανοήσει καὶ νά ἐξηγήσει καί, ἄρα, νά ζήσει τὰ πνευματικά. Δηλαδή, τί εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τί εἶναι ὁ Θεός, τί εἶναι ἡ Ἐνανθρώπιση τοῦ Θεοῦ Λόγου, τί εἶναι ἡ κόλαση καὶ τί τὰ αἰώνια ἀγαθά. Ὅχι μόνο τὰ πνευματικά δέν μπορεῖ νά κατανοήσει, ἀλλὰ «*οὐδέ τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα*». Ἀντιθέτως, ὅσοι ἔχουν νοῦν

Χριστοῦ, μποροῦν νά κατανοήσουν καί τά παρόντα καί τά μέλλοντα καί τήν πραγματική ἀξία τοῦ παρόντος κόσμου καί τήν ἀξία καί τόν σκοπό τῆς μέλλουσας ζωῆς. Ὁ πνευματικός ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἔχει τήν πραγματική γνώση (τῆς ἀξίας) ὅλων τῶν πραγμάτων, τά ὁποῖα τόν περιβάλλουν καί νά τά βιώνει ὀρθά (ὀρθόδοξα), ἐπειδή ἔχει νοῦν Χριστοῦ, «*τούτέστι τά ἐν τῷ νῷ τοῦ Χριστοῦ ταῦτα ἡμεῖς ἴσμεν, καί ἅπερ αὐτός βούλεται καί ἀπεκάλυψε. Ἐπειδή γάρ εἶπεν ὁ τὸ Πνεῦμα ἀπεκάλυψε, ἵνα μή τις τόν Υἱόν παρώσπται, ἐπάγει ὅτι καί ὁ Χριστός ταῦτα ἡμῖν ἔδειξεν· οὐ τοῦτο λέγων, ὅτι πάντα ἃ οἶδεν ἴσμεν, ἀλλ' ὅτι πάντα ἃ οἶδαμεν οὐκ ἀνθρώπινα, ὥστε ὑποπτευθῆναι, ἀλλά τοῦ νοῦ ἐκείνου καί πνευματικά. Τόν γάρ νοῦν, ὃν ἔχομεν περί τούτων, τοῦ Χριστοῦ ἔχομεν· τουτέστι τήν γνώσιν, ἣν ἔχομεν περί τῶν κατά τήν πίστιν πραγμάτων, πνευματικὴν ἔχομεν, ὥστε εἰκότως ὑπ' οὐδενός ἀνα-*

κρινόμεθα. Οὐδέ γάρ οἶόν τε τά θεῖα εἰδέναι ἄνθρωπον ψυχικόν». (Μτφρ.: Ὅλα ὅσα βρίσκονται στόν νοῦν τοῦ Χριστοῦ, αὐτά τά γνωρίζουμε καί ἐμεῖς, ὅσα, δηλαδή, θέλει αὐτός καί ὅσα μᾶς ἀπεκάλυψε. Ἐπειδή εἶπε ὅτι τό Πνεῦμα ἀπεκάλυψε, γιά νά μὴν παραθεωρήσει κάποιος τόν Υἱό, προσθέτει ὅτι καί ὁ Χριστός μᾶς τά ἐδίδαξε αὐτά· φυσικά δέν ἐννοεῖ ὅτι γνωρίζουμε ὅλα ὅσα γνωρίζει ὁ ἴδιος, ἀλλά ὅλα ὅσα γνωρίζουμε δέν εἶναι ἀνθρώπινα, ἀλλά ὅτι εἶναι τοῦ νοῦ τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή πνευματικά. Διότι ὁ νοῦς, τόν ὁποῖο ἔχομε, εἶναι ὁ νοῦς τοῦ Χριστοῦ· δηλαδή ἡ γνώση, τήν ὁποῖα ἔχομε γιά τά πράγματα τῆς πίστεως, εἶναι πνευματική, γι' αὐτό καί δέν μπορεῖ κανεὶς νά μᾶς κρίνει γι' αὐτήν· ἐπειδή εἶναι πνευματική ἡ γνώση αὐτή, ὁ νεκρός πνευματικά ἄνθρωπος δέν ἔχει νοῦν Χριστοῦ καί εἶναι ἀδύνατο νά γνωρίζει τά θεῖα).

Συνεπῶς, γιά νά ἔχει πραγματικά κάποιος νοῦν Χριστοῦ, πρέπει νά ἀσχολεῖται καί νά ἐντρυφᾶ στά λόγια του Χριστοῦ, στά δόγματα τῆς πίστε-

ώς μας, νά ἔχει τήν ἴδια ἐμπειρία μέ τούς ἀγίους ἢ τουλάχιστον νά ἐμπιστεύεται τούς ἀγίους καί ὄχι τούς κοσμικούς. Νά δεχόμαστε τήν θεωτική ἐμπειρία ἐκείνων καί νά ρυθμίζουμε τήν ζωή μας μέ βάση τήν δική τους θεόπνευστη διδασκαλία καί ζωή, καί ὄχι μέ τό τί ἐπιβάλλουν οἱ κοινωνικές συνθῆκες καί ἀπαιτήσεις. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ διαπίστωση τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ὅτι οἱ Ἀποστολοι μᾶς κηρύττουν ὅσα οἱ ἴδιοι ἔζησαν στήν πράξη καί τούς ἀποκαλύφθηκαν ἀπό τόν ἴδιο τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ, ὥστε καί ἐμεῖς νά ἔχομε κοινωνία μαζί τους, δηλαδή νά ἔχομε τήν ἴδια ἐμπειρία πού εἶχαν ἐκεῖνοι «*καί ἡ κοινωνία ἡ ἡμετέρα μετά τοῦ Πατρὸς καί μετά τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, Ἰησοῦ Χριστοῦ*» (βλ. Α' Ἰωάν. α', 1 - 4).

Θά ἤθελα στό σημεῖο αὐτό νά ἀναφέρω καί τήν πολύ σημαντική ἐρμηνεία τοῦ ἀγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι τόν νοῦν τοῦ Χριστοῦ λαμβάνουν μόνον οἱ ἅγιοι, ὄχι μέ τήν ἐννοια ὅτι προστίθεται κάτι περισσότερο

σ' αὐτούς ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλά μέ τήν ἐννοια ὅτι φρονοῦν καί ἐνεργοῦν ὅσα φρονεῖ καί ἐνεργεῖ ὁ Χριστός. «*Ὁ τοῦ Χριστοῦ νοῦς, ὃν λαμβάνουσιν οἱ ἅγιοι κατά τόν φάμενον· ἡμεῖς δέ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν*», οὐ κατά στέρησιν τῆς ἐν ἡμῖν νοερᾶς δυνάμεως ἐπιγίνεται· οὐδέ ὡς συμπληρωματικός τοῦ ἡμετέρου νοός· οὐδ' ὡς μεταβαίνων οὐσιωδῶς καθ' ὑπόστασιν εἰς τόν ἡμέτερον νοῦν, ἀλλ' ὡς τῆ οἰκεία ποιότητι τήν τοῦ ἡμετέρου νοός λαμπρύνων δύναμιν καί πρὸς τήν αὐτήν ἐαυτῷ φέρων ἐνέργειαν. Νοῦν γάρ ἔχειν Χριστοῦ ἔγωγέ φημι, τόν κατ' αὐτόν νοοῦντα καί διά πάντων αὐτόν νοοῦντα». (Μτφρ.: Ὁ νοῦς τοῦ Χριστοῦ, τόν ὁποῖο λαμβάνουν οἱ ἅγιοι, σύμφωνα μέ αὐτόν (τόν Ἀπ. Παῦλο) πού μᾶς εἶπε «*ἐμεῖς ἔχομε νοῦν Χριστοῦ*», δέν ἔρχεται μέ στέρηση τῆς δικῆς μας νοερᾶς λειτουργίας καί δύναμης. Οὔτε ἔρχεται νά συμπληρώσει τόν δικό μας νοῦ, οὔτε μεταβαίνει μέ τήν οὐσία του στήν ὑπόσταση τοῦ δικοῦ μας νοῦ. Ἐρχεται νά λαμπρύνει καί νά ἐνι-

σχύσει τήν ποιότητα τοῦ δικοῦ μας νοῦ καί νά τόν ὀδηγήσει στήν ἴδια τήν δική Του ἐνέργεια. Ἐγώ λέγω ὅτι νοῦν Χριστοῦ ἔχει ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σκέπτεται ὅπως ὁ Χριστός καί μέσα ἀπό ὅλα τά πράγματα βλέπει καί κατανοεῖ τόν Χριστό).

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, σχολιάζοντας τό χωρίο τοῦ Ἀπ. Παύλου ὅτι ὁ Θεός μᾶς ἔδωκε τούς Ἀποστόλους, τούς Προφῆτες, τούς Εὐαγγελιστές, τούς Διδασκάλους, τούς Ποιμένες καί γενικά τούς ἁγίους, ὥστε ὅλοι οἱ Χριστιανοί νά ἔχουμε τήν ἐνότητα τῆς πίστεως, τήν ἴδια ἐμπειρία μέ αὐτούς καί νά φθάσουμε στήν ἐπίγνωση τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ*, λέγει ὅτι «ὁ Παῦλος εὔχεται νά φθάσουν ὅλοι οἱ Χριστιανοί εἰς τήν τελείαν πίστιν, τήν τῶν θαυμάτων, τήν καί μεγάλην, καί τῆς θεωρίας κα-

λουμένην... Ἐπίγνωσιν δέ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ ὄχι τήν γινομένην γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, διά τῆς θεωρίας τῶν κτισμάτων καί τῶν θείων Γραφῶν. Ταύτην γάρ καί οἱ ἀκάθαρτοι δύνανται νά ἔχουν. Ἀλλά λέγει τήν, διά θείας ἐλλάμψεως καί φωτισμοῦ ἐννοηστικῆν γνῶσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία μόνοις δίδεται τοῖς τελείοις, καί τελείως καθαρμομένοις ἀπό τά σωματικά πάθη καί τά ψυχικά, εἰς τήν ὁποῖαν καί εὔχεται νά φθάσουν ὅλοι οἱ Χριστιανοί».

Γ. Συμπέρασμα

Θά ἤθελα νά τελειώσω, ἀναφέροντας, ὡς εἶδος Ἐπιλόγου, τά θεόπνευστα λόγια του ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τά ὁποῖα ὀριοθετοῦν τήν σχέση τοῦ Χριστιανοῦ μέ τόν κόσμο αὐτό καί τήν σχέση του μέ τόν

Θεό. Πιστεύω ὅτι, ἐάν κατανοήσουμε ὀρθά (ὀρθόδοξα) τήν ἐμπειρία τοῦ ἐπιστηθίου φίλου τοῦ Κυρίου, θά μπορέσουμε καί ἐμεῖς νά σύρουμε τήν γραμμή ἐκείνη, πού θά τέμνει μέ ἀκριβεία τήν δική μας θέση μέσα στόν κόσμο, γιά νά μῖν χάσουμε τόν σκοπό μας, πού δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τήν θέωσή μας. Γράφει ὁ Εὐαγγελιστής τῆς Ἀγάπης: «Μή ἀγαπᾶτε τόν κόσμον μηδέ τά ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τόν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τῷ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καί ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καί ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστὶ. Καί ὁ κόσμος παρράγεται καί ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δέ ποιῶν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τόν αἰῶνα» (Α' Ἰωάν. β', 15 – 17).

Ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης δέν μᾶς λέγει νά μῖν ἀγαποῦμε τόν κόσμο, ὁ ὁποῖος εἶναι δημιουργία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά τήν ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, τήν ἀλαζονεία τοῦ βίου, τήν ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καί καθετί τό ὁποῖο μᾶς ἐμποδίζει ἀπό τό νά

ποιοῦμε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τό ὁποῖο μᾶς ὀδηγεῖ στήν αἰώνιο ζωή. Ὁ κόσμος παρέρχεται καί μαζί του ὅσοι ταυτίζονται μέ αὐτόν· ἀντιθέτως, ὅσοι ἀκολουθοῦν τόν Χριστό μένουν στόν αἰῶνα, μετέχοντας στήν ἄκτιστη θεία δόξα Του. Τέλος, σχολιάζοντας τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη, ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής λέγει χαρακτηριστικά: «Κόσμον λέγει ἡ Γραφή τά ὑλικά πράγματα καί κοσμικοὶ εἰσιν, οἱ τούτοις τόν νοῦν ἐνασχολοῦντες... Μοναχός ἐστὶν, ὁ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων τόν νοῦν ἀποχωρίσας καί, δι' ἐγκρατείας καί προσευχῆς, προσκαρτερῶν τῷ Θεῷ». (Μτφρ.: Ἡ Ἁγία Γραφή χαρακτηρίζει ὡς κόσμο τά ὑλικά πράγματα· κοσμικοὶ εἶναι αὐτοὶ πού ἀπασχολοῦν τόν νοῦν τους μέ αὐτά... Μοναχός εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος ἀποδέσμευσε τόν νοῦν του ἀπό τά ὑλικά πράγματα καί μέ τήν ἐγκράτεια, τήν ἀγάπη, τίς ἱερές ἀκολουθίες καί τήν προσευχή τόν προσπλώνει στόν Θεό).

* Ἐφ. δ', 11 – 13: «Καί αὐτός (ὁ Θεός) ἔδωκε τούς μέν Ἀποστόλους, τούς δέ Προφῆτας, τούς δέ Εὐαγγελιστάς, τούς δέ Ποιμένας καί Διδασκάλους, πρὸς τόν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ».

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΩΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Πρωτοπρ. Τέλλου Παπαδόπουλου
Θεολόγου - Νομικού

Μέρος Ζ'
(Τελευταίο)

Σκέψεις για πρόληψη
καί θεραπεία

Στό προηγούμενο άρθρο θέσαμε ένα και-ριο ερώτημα πού πιστεύουμε ότι αιωρείται στή συνείδηση ή στο ύποσυνείδητο πολλών νέων μας, και στο οποίο οι ποιμένες καλούνται να δώσουν μία απάντηση πού να ικανο-

ποιεί τή λογική, τό συναίσθημα και γενικώς όλο τό ψυχοσωματικό «είναι» τους. Άν ή απάντηση αυτή δέν προσληφθεί μόνο ως θεωρία, αλλά καταστεί βίωμα, τότε και ό αριθμός των Όρθοδόξων Χριστιανών πού επιλέγουν τόν Πολιτικό Γάμο αντί του Έκκλησιαστικού, θά μειωθεί μέχρι έκμδενίσεως.

Διατυπώνουμε και πάλι τό ερώτημα: «Γιά ποιό λόγο και πώς είναι δυνατό μία και ή αυτή συμπεριφορά (δηλαδή ή πράξη τής σαρκικής συνάφειας άνδρός και γυναικός), εάν λάβει χώρα πρό του Μυστηρίου του Γάμου, να είναι άμάρτημα και, μάλιστα, σοβαρώτατο, εάν, όμως, συντελεσθεί μετά τό Μυστήριο, να είναι πράξη επιτρεπτή και εύλογημένη»;

Έφόσον, λοιπόν, οι νέοι μας κατανοήσουν βιωματικά τή σημασία, τήν αναγκαιότητα και μοναδικότητα τής μυστηριακής τελετής του Γάμου, διά τής οποίας - και μόνο - ένας άνδρας και μία γυναίκα καθίστανται ό ένας για τόν άλλο, σύζυγοι (και, έτσι, δυνάμενοι να χωρήσουν σε γενετήσια συνένωση), τότε, κατά λογική ακολουθία, ούτε καν θά προβληματισθούν για τό ένδεχόμενο εμπλοκής τους σε οίουδήποτε τύπου τελετές Πολιτικού Γάμου. Ο Δήμαρχος δέν μπορεί να αντικαταστήσει τόν Ίερέα τής Έκκλησίας. Η ταυτόχρονη δήλωση άνδρός και γυναικός ότι συμφωνούν να έλθουν σε γαμική κοινωνία δέν μπορεί από μόνη της να τούς ένώσει «εις σάρκα μίαν» (Έφεσ. ε', 31), έστω και αν ή δήλωση αυτή γίνεται δημόσια και πανηγυρικά στο Γραφείο του Δήμου, ένωπιον του «Λειτουργού τέλεσης Γάμου» (όπως ό περί Γάμου νόμος τής Κυπριακής Δημοκρατίας όνομάζει στήν προκειμένη περίπτωση τό Δήμαρχο ή τόν αντικαταστάτη του).

Στή συνέχεια θά διατυπώσουμε κάποιες σκέψεις πού, ίσως, φωτίσουν πτυχές του πιο πάνω κρίσιμου ερωτήματος των νέων (άλλά και των γονέων

τους), προς τούς οποίους οι ποιμένες έχουν ύψιστο χρέος να δώσουν απαντήσεις πού να πείθουν και ν' αναπαύουν, τουλάχιστο, τούς καλοπροαίρετους.

Άς μάς επιτραπεί να κάνουμε κάποιους συσχετισμούς του Μυστηρίου του Γάμου με αυτό τής Ίερωσύνης και τής Θείας Λειτουργίας. Έξ αρχής, βέβαια, διευκρινίζουμε, προς άρση οίω-δήποτε παρεξηγήσεων, ότι οι συγκρίσεις και οι αντιστοιχίες, τίς όποιες θά επισημάνουμε, έχουν ασφαλώς σχετικό (και όχι απόλυτο) χαρακτήρα, γίνονται δέ εν επιγνώσει του γεγονότος ότι ναί μέν τόσο ό Γάμος όσο και ή Θεία Λειτουργία είναι Μυστήρια, πλίν, όμως, σε πολλά σημεία παρουσιάζουν σαφείς διαφορές. Βέβαια, οι διαφορές αυτές επ' ουδενί δέν μειώνουν τή μυστηριακή διάσταση του Γάμου.

Η τέλεση τής Θείας Λειτουργίας από Ίερέα, θεωρούμενη από τή σκοπιά καθαρώς τής εκτέλεσης κάποιας σειράς καθορισμένων κινήσεων και έκφωνήσεων (λ.χ. ένδυση λειτουργού με τίν ιερατική του στολή, ύψωση και τεμαχισμός του προσφερόμενου άρτου, ανάγνωση των Ευχών κ.λπ.), δέν είναι ασφαλώς έργο δύσκολο,

για ένα ἀρτιμελῆ καὶ ἐχέφρονα ἄνθρωπο. Ἐνας ἐπιδέξιος καὶ καλλίφωνος λαϊκός, ἐνδεχομένως, νά μπορούσε νά ἐκτελέσει τίς πιό πάνω κινήσεις καὶ ἐκφωνήσεις πολύ καλύτερα ἀπὸ πολλούς, μετρῶν φωνητικῶν καὶ σωματικῶν δεξιοτήτων, ἱερεῖς. Μὲ τὴν ἀπολύτως, βέβαια, ἀπροσμέτρητη διαφορά, ὅτι ὁ μὲν λαϊκός ἀπλῶς θά ὑποκρίνεται «εἰκονικῶ τῷ τρόπῳ» ὅτι τελεῖ Θεία Λειτουργία, ἐνῶ ὁ Ἱερέας (ὁ ἔστω σαφῶς ὑπολειπόμενος τοῦ λαϊκοῦ σέ ὀρθοφωνία καὶ ἐπιδεξιότητα χειρῶν) θά τελεῖ πραγματικά αὐτό τοῦτο τό Μυστήριον τῆς μεταβολῆς τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου σέ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ.

Ὅμοιως, καί, βέβαια, κατ' ἀναλογία (καθόσον, ὅπως προαναφέραμε, ἡ ἀντιστοιχία εἶναι σχετική καὶ γίνεται πρὸς καλύτερη κατανόηση), ἀπροσμετρήτως μεγάλη εἶναι ἡ διαφορά μεταξύ, ἀφενὸς μὲν τοῦ ἀνδρός πού ἔρχεται σέ σαρκική συνάφεια μετὰ γυναικός, μέ τὴν ὁποία κανένας δεσμός Ἐκκλησιαστικοῦ Γάμου δέν τὸν συνδέει, ἀφετέρου δέ τοῦ συζύγου, ὁ ὁποῖος συνέρχεται μέ τὴ νόμιμη σύζυγο, μέ τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία τὸν ἔχει συνάψει «εἰς ἓν» διὰ τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου. Καί

ὅπως εἶναι ὁρος «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» κάποιος ἄνδρας νά ἔχει χειροτονηθεῖ ἱερέας, προκειμένου νά τελέσει τὴ Θεία Λειτουργία, ἔστω καὶ ἂν οἱ κινήσεις, ἐκφωνήσεις κ.λπ. που συνιστοῦν τό τελετουργικό μέρος της δέν εἶναι ἔργο δύσκολο γιὰ ἓνα ἀρτιμελῆ καὶ ἐχέφρονα ἄνδρα, ἔτσι πρέπει νά προηγηθεῖ τό Μυστήριον τοῦ Γάμου, γιὰ νά μπορούν οἱ συζευχθέντες νά ἔχουν συζυγικές σχέσεις. Καί ὅπως ἀκόμα εἶναι πράξη βέβηλη καὶ ἀνίερη κάποιος ἄνδρας, πού ἔστω γνωρίζει θεωρητικά τό τελετουργικό τῆς Θείας Λειτουργίας καί, μάλιστα, προτίθεται στό μέλλον νά χειροτονηθεῖ ἱερέας, νά ἐπιχειρήσει, χωρίς νά προηγηθεῖ χειροτονία του, νά «τελέσει» Θεία Λειτουργία, ὁμοίως (καί κατὰ σχετική ἀναλογία πάντοτε) εἶναι πράξη ἀνίερη ἓνας ἄνδρας νά ἔλθει σέ σαρκική συνάφεια μετὰ γυναικός, χωρίς νά προηγηθεῖ τό Μυστήριον τοῦ Γάμου, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμα ἔχει κάμει μαζί της σχετική περί Γάμου συμφωνία καί, μάλιστα, «πανηγυρικά» ἐνώπιον τοῦ Δημάρχου.

Καί στό σημεῖο αὐτό θά πρέπει νά δώσουμε μία ἀπάντηση στό μεγάλο «γιατί»: «Γιατί ἄραγε χρειάζεται νά προηγηθεῖ

ὁλόκληρο Μυστήριον προκειμένου νά συντελεσθεῖ μία πράξη, τόσο ἀπλή καὶ εὐκόλη γιὰ δύο ἀρτιμελεῖς καὶ ἐχέφρονες ἀνθρώπους (ἄνδρα καὶ γυναῖκα);

Ἡ ἀπάντηση εἶναι, βέβαια, ὁμοίως εὐκόλη καὶ πειστική γιὰ κάθε καλοπροαίρετο. Ἡ πράξη τῆς συζυγικῆς συνεύρεσης εἶναι μὲν, κατὰ τὴν ἐξωτερική της μορφή, φυσική καὶ ἀπλή, πλὴν, ὅμως, κατὰ τό νόημα, τὴ σημασία καὶ τὴν προοπτική ἔχει ὑψίστη ἀξία. Ἀναφέρει χαρκτηριστικά ἡ Ἀδελφή Μαγδαληνή στό βιβλίο της «Σκέψεις γιὰ τὰ παιδιά στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σήμερα» (ἔκδ. Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Ἑσσεξ Ἀγγλίας 1993, σ. 16), τό ὁποῖο, σημειωτέον, πρωτοεκδόθηκε, ὅταν εὐρισκόταν ἐν ζωῇ ὁ Γέροντας τῆς Μονῆς, ὁ μακαριστός Ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος (Σαχάρωφ): «Οἱ χριστιανοὶ σύζυγοι δέν πρέπει νά ἀντιμετωπίζουν τίς σεξουαλικές σχέσεις μόνο ὡς προσωπική ὁλοκλήρωση, ἀλλά καί ὡς συμβολή τους (ἔστω καὶ δυνάμει) στή γέννηση μίας νέας υπάρξεως, ἐνός νέου προσώπου πού προορίζεται νά ζήσει αἰώνια». Ἴδού, λοιπόν, ποιό εἶναι τό ὑψιστό καὶ μοναδικό, τό ὁποῖο, ἐκτός τῶν ἄλλων, λαμβάνει

χώρα κατὰ τὴν ἀπλή (ἐξωτερικά) αὐτή πράξη, γιὰ τὴν ἐπιτέλεση τῆς ὁποίας, ἀπολύτως πλέον δικαιολογημένα, εἶναι ἀναγκαῖο νά προηγηθεῖ μία Μυστηριακὴ Ἀκολουθία: Ἐνας νέος ἄνθρωπος (ἐνδεχομένως) συλλαμβάνεται, δηλαδή λαμβάνει ὑπαρξήν, προορισμένος νά γίνει πολίτης τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Γι' αὐτό δέ καί πανηγυρικά ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακηρύσσει: «*Τίμιος ὁ Γάμος ἐν πᾶσι καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δέ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός*» (Ἐβρ. ιγ', 4). Βέβαια, ἡ τεκνογονία δέν εἶναι, προφανῶς, ὁ μοναδικός σκοπός τοῦ Γάμου. Τοῦτο τό ζήτημα, ὅμως, καθὼς καὶ ἄλλα χρήζουν πολλῶν περαιτέρω ἀναλύσεων, οἱ ὁποῖες ἐξέρχονται τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος ἄρθρου.

Τελειώνοντας, θά ἐπαναλάβουμε τὴν ἀρχική μας τοποθέτηση, πού, ἴσως, νά πρέπει νά εἶναι ὁ ἄξονας τῆς ποιμαντικῆς δράσης στήν προκειμένη περίπτωση: Ὁ καλύτερος τρόπος πρόληψης καὶ θεραπείας τοῦ μείζονος ποιμαντικοῦ προβλήματος τοῦ Πολιτικοῦ Γάμου εἶναι νά γίνει ἐγκαίρως ὀρθή κατήχηση καὶ προσπάθεια βιωματικῆς ἐμπέδωσης τῆς περί Γάμου διδασκαλίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

«'Ο διάδοχος του Γιούρι Γκέλερ»

Εὐδοκίου Δημητρίου
Θεολόγου

Τίς ημέρες του έορταστικού Δωδεκαημέρου γίναμε μάρτυρες «θαυμαστών» γεγονότων που κατέπληξαν την κυπριακή κοινή γνώμη. Όχι, αυτά τὰ «θαύματα» δέν ἦταν τὰ προσωπικά μας βιώματα ἀπό τή Γέννηση τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ κι οὔτε οἱ πνευματικές μας ἐμπειρίες ἀπό τήν «ἔνδον θεοφάνεια», καθὼς ἄρμοζε. Τῶν ἐορτῶν τὰ «Φῶτα» τὰ διαστρέψαμε, περιμένοντας, δυστυχῶς, πολλοί ἀπό μᾶς, μέ ἀγωνία, τήν ἀνάδειξη τοῦ «διαδόχου» τοῦ Γιούρι Γκέλερ.

Ἀρχικά, ὅμως, ἄς δοῦμε ποιός εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, γιά τόν ὁποῖο σπαταλήθηκε πανελ- ληνίως τόσος χρόνος καί τόσα ἑκατομμύρια Εὐρώ, ὥστε νά βρεῖ τό διάδοχό του. Γεννήθηκε τό 1946 στό Τέλ Ἀβίβ καί ἔζησε τὰ παιδικά του χρόνια στό Λευκωσία. Κατόπιν, ἐπέστρεψε στό Ἰσραήλ καί στή συνέχεια μετακόμισε στήν Ἀγγλία. Στό Ἰσραήλ ἐργάστηκε ὡς «μάγος σκηνῆς», ἐκτελώντας ταχυδακτυλουργικά τεχνάσματα, ἐνῶ στήν Ἀγγλία

καί τήν Ἀμερική ἔγινε γνωστός ὡς πνευματιστής, μένταλιστ, «θαυματοποιός» κ.τ.λ. Λέει πὼς ἔχει ὀπτασίες καί ὑπερφυσικές δυνάμεις καί πὼς μπορεῖ νά κάμει ἀπίστευτα πράγματα μέ τή δύναμη τοῦ νοῦ. Ἀσχολεῖται ἀκόμα μέ τήν ψυχοκίνηση, τή ραβδοςκοπία, τήν τηλεπάθεια. Τίς μεθόδους του ἀναπτύσσει στά βιβλία του καί σέ τηλεοπτικές παραγωγές. Ἐκμεταλλεύεται κερδοσκοπικά τίς «ψυχικές ὑπερδυνάμεις» του (ἢ τήν ἀφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν καί θεατῶν του), δίδοντας συμβουλές σέ ἑταιρεῖες καί ἀστυνομικές ἀρχές ἢ πουλώνοντας τό «Mind-power kit» του (βιβλίο μέ ἔνθετη ταινία ἤχου καί κρύσταλλο) πού παρέχει ὀδηγίες ραβδοςκοπίας, χρωματοθεραπείας, τηλεκίνησης καί ἀνάπτυξης κρυσταλλικῶν δυνάμεων.

Τά τελευταῖα χρόνια δραστηριοποιεῖται τηλεοπτικῶς σέ διάφορες χώρες, ὅπως Ἰσραήλ, Καναδά, Αὐστραλία, Φινλανδία, Η.Π.Α., Βραζιλία, Ἀργεντινὴ, Βενεζουέλα, Κολομβία, Ὁλλαν-

δία, Τουρκία, Ρωσσία καί Ἑλλάδα. Παρόμοια προγράμματα θα φιλοξενηθοῦν καί στοὺς τηλεοπτικούς δέκτες σέ Τσεχία, Σλοβενία, Ἰσπανία, Ἰταλία καί Ἀγγλία.

Ἡ πλούσια πνευματιστική του δραστηριότητα ἀμφισβητήθηκε γιά διάφορους λόγους ἀπό πολλές πλευρές, ἀκόμα καί ἀπό προσωπικότητες τοῦ χώρου του (π.χ. James Randi, ταχυδακτυλουργός). Ὅσες φορές κι ἂν κατέφυγε στή δικαιοσύνη μέ μυνύσεις γιά συκοφαντική δυσφήμιση, ἀπέτυχε, ἐκτέθηκε καί πλήρωσε κάθε δικαστικό ἔξοδο.

Ὅσοι παρακολουθοῦσαν τή συγκεκριμένη σειρά ἐκπομπῶν ἑλληνικοῦ Τηλεοπτικοῦ Σταθμοῦ, εἶδαν νά προβάλλονται σημεῖα καί τέρατα, συναρπαστικά «μαγικά» κόλπα. Ὅμως, ἐκεῖνο πού δέν κατάλαβαν ἦταν πὼς ναρκοθέτησαν τό σπῆτι τους, γι' αὐτό θα πρέπει νά ἀναμένουν «ἐκρήξεις» πνευματικῆς, οἰκογενειακῆς, ἠθικῆς καί θρησκευτικῆς φύσεως. Γιατί;

Γιά νά μὴ στιγματιστοῦμε ὡς ἀπόλυτοι καί ἀκραῖοι, ἄς θέσουμε πρῶτα ὀρισμένα δεδομένα. Οἱ μεσαιωνικοῦ τύπου ἐνδυμασίες πολλῶν διαγωνιζόμενων «διαδόχων» προσέδιδαν κῦρος καί αἴσθηση μυστηρίου. Οἱ σκοτεινές ἀποχρώσεις τοῦ μακιγιάζ, τους πρόσθεταν δέος καί

μυστικισμό. Ἡ συνοδευτική «ερῖς» μουσική ἐνέτεινε τήν ἀγωνία. Ὁ σχηματισμός τοῦ τριγώνου μέ τὰ δάκτυλα τῶν δύο χεριῶν - πού ἔκαναν ὅλοι ἀνεξαιρέτα οἱ ὑποψήφιοι «διάδοχοι» - ἀποτελεῖ τό σύμβολο τῶν «πεφωτισμένων» (σύμφωνα καί μέ τήν ὁμολογία τοῦ νικητῆ τοῦ διαγωνισμοῦ). Ἡ συνεχὴς χρήση τῆς λέξης «θέλω» θύμιζε σατανιστικό ἦθος, μᾶς καί οἱ λάτρεις τοῦ δαίμονος ἔχουν ἀπίστευτα ἀξημένη αὐτοεκτίμηση καί ἐωσφορικό ἐγωισμό. Εἰδικότερα, στήν τελική ἐκπομπή ἢ καύση ἐγγράφων, ἢ ὅλη διαδικασία καί ἢ διάθεση μετάδοσης τῆς πνευματιστικῆς «δύναμης» ἀπό τό διαγωνιζόμενο στή βοηθὸ δημοσιογράφο, διατρανώνουν μιά κάποια σχέση τῶν διαδραματιζόμενων μέ τελετές μαγείας! Θά ἦταν, ὡστόσο, ἀνεύθυνο ἐκ μέρους μας νά καταδικάσουμε ὡς μαγικά ὅλα τὰ προβαλλόμενα κόλπα τῆς ἐν λόγω ἐκπομπῆς. Καί τοῦτο, διότι ὑπάρχουν κάποιες λεπτομέρειες πού ἀποκαλύπτουν πὼς ὀρισμένα κόλπα δέν ἦταν τίποτε παρα-

πάνω από έρασι-τεχνικά σκηνο-θετημένα σενάρια.

Τά διαδραματιζόμενα στην προαναφερθείσα έκπομπή θά μπορούσαν νά έρμηνευθοῦν μέ τρεῖς τρόπους: **Ἦ ὡς ἀποτέλεσμα μαγικῶν διεργασιῶν ἢ μέ βάση τήν ψυχολογία τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἀκόμα ὡς ἀποτέλεσμα ἀπάτης.**

α) Πολλές φορές ἀκούσαμε ὅτι κάποιοι συνάνθρωποί μας, ἐπιτελοῦν ὑπερφυσικά σημεῖα καί ὅτι αὐτό γίνεται, ἀφοῦ πρῶτα ἀναπτύξουν κάποιες ἐσωτερικές δυνάμεις. Ποιά εἶναι, ὡστόσο, ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ἐπί τοῦ θέματος;

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἕνας ἅγιος ἄνθρωπος, ὅταν καθαρῶς μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ τά πάθη του καί θεωθεῖ, πολλές φορές δύναται νά διενεργεῖ ἀνεξήγητα - γιά τούς πλείστους - φαινόμενα, δηλαδή νά θαυματουργεῖ. Αὐτά, ὅμως, διενεργοῦνται εἰς τό ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί ἀποσκοποῦν στήν πνευματική ὠφέλεια, στήν ἐνίσχυση τῶν ἀνθρώπων καί ἀσφαλῶς, ὄχι στήν ἐπίδειξη δύναμης καί τήν ἐπιβολή τῆς πί-

στης στό Θεό.

Παρόμοια ἀνεξήγητα φαινόμενα, ἀκόμα κι ἂν στοχεύουν σέ «καλό», γίνονται καί ἀπό ἄλλους, μή ἁγίους. Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία καί ζωή διδάσκει πῶς αὐτά τίς περισσότερες φορές γίνονται μέ τήν ἐπενέργεια δαιμονικῶν πνευμάτων, μέ στόχο τή δημιουργία ἐντυπώσεων, τήν αὐτοπροβολή ἐκείνου πού τά ἐπιτελεῖ καί τελικά στή λατρεία τοῦ διαβόλου. Ἐδῶ πρόκειται περί μαγείας. Εἴτε «λευκή» εἴτε «μαύρη» μαγεία, ἀμφότερες ἀφίστανται τῆς ὀρθόδοξης Χριστιανικῆς πίστεως καί ἐποπτεύονται ἀπό πνεύματα σκοτεινά καί ἀντίθεα. Ἀναφερόμενος σέ μαγικό περιστατικό ἐπίκλησης πνευμάτων, ὁ Γέρον Παῖσιος εἶχε πει: *«Εἶναι ἄρνηση πίστεως αὐτό πού ἔκαναν. Ἀπό τή στιγμή πού καλοῦν τό διάβολο καί τόν δέχονται, ἀρνοῦνται τό Θεό»*· καί ἄλλοῦ ἔλεγε: *«Μάγος καί νά θεραπεύσῃ ἄρρωστο ἄνθρωπο; Ἐναν πού τραντάζεται ἀπό τό δαιμόνιο, αὐτόν μπορεῖ νά τόν κάμῃ καλά, στέλνοντας τό δαιμόνιο σέ ἄλλον. Γιατί ὁ μάγος μέ τό διάβολο εἶναι συνέταιροι...»*. Ὁ δέ Ἅγιος Ἀντώνιος, διαλεγόμενος μέ τό διάβολο, τόν ρωτᾷ γιά τούς μάγους: *«Ἄμῃ ἐκείνους ὅπου μαντεύουν πῶς τούς ἔχετε;»* Λέγει του ὁ Δαίμων: *«Αὐτοί εἶναι ὡσάν μα-*

νάδες μας, ἐπειδή πλανοῦν τόν κόσμον καί ἔρχονται πρός ἡμᾶς καί ἔχομεν πολύ (ἐν)διαφέρον ἀπό αὐτούς, διατί ἀφήνουν τόν Θεόν καί κάμνουν τό ἰδικόν μας θέλημα, ἐπειδή κάμνουν τόν ἑαυτόν τους διά Θεόν καί προσκαλοῦν ἡμᾶς, διά νά δώσωμεν εἰς τόν ἄρρωστον τήν υγείαν του, καί τότε ὁ μαντατοφόρος δαίμων στέλλει δώδεκα ὑπηρέτας νά κάμνουν φαντασίας πῶς ἀπό τήν μαντείαν ἐσηκώθη ὁ ἄρρωστος καί εὐθύς ὁ μαντατοφόρος δαίμων γράφει εἰς τό κατάστιχό του ἐκείνους ὅπου κάμνουν τήν ἁμαρτίαν καί τό θέλημά του».

β) Ἡ ψυχοσύνθεση ὅλων τῶν ἀνθρώπων λειτουργεῖ σέ γενικές γραμμές μέ τόν ἴδιο τρόπο, γι' αὐτό, ὅταν ἐρευνηθοῦν καί ἀναλυθοῦν οἱ αὐθόρμητες κινήσεις τῆς, τότε ὁ ἐρευνητής βρίσκεται σέ θέση νά ὑπολογίσει τό χαρακτηῖρα καί τή σκέψη καθενός ἢ νά ἐρμηνεύσει τό ψυχολογικό κίνητρο μιᾶς πράξης. Γιά παράδειγμα, ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις ἀνθρώπων μποροῦν νά λένε ψέματα, βλέποντας κατάματα τό συνομιλητή τους. Οἱ πλείστοι ἄνθρωποι πού ψεύδονται δέν ἀντέχουν τή συνάντηση τῶν βλεμμάτων καί γυρνοῦν τά μάτια τους ἄλλοῦ· ἔτσι, διακρίνει κανεῖς τήν ἀλήθεια ἀπό τό ψέμα. Ὡς ἐκ τούτου, ἕνας γνώστης πού παρατηρεῖ τή «γλῶσσα τοῦ σώ-

ματος» (δηλαδή τίς κινήσεις), ἐξάγει πολλά συμπεράσματα γιά τό χαρακτηῖρα τῶν ἀπέναντί του ἀνθρώπων.

Αὐτό δέν θά μπορούσαμε νά τό συμπεριλάβουμε στήν ἔννοια τῆς μαγείας, ἐφόσον δέν χρειάζεται κάποια ἰδιαίτερη ψυχική δύναμη ἢ ἐπίκληση πνευμάτων, παρά μόνο παρατηρητικότητα καί εὐστροφία.

Μέ παραπλήσιες μεθόδους λειτουργεῖ καί ὁ ὑποτιθέμενος ἔλεγχος τοῦ νοῦ (mind control), χωρίς, ὅμως, αὐτό νά ἀποκλείει τήν ὅποια σχέση του μέ τή μαγεία.

γ) Οἱ ταχυδακτυλουργοί ξεγελοῦν τά μάτια τῶν θεατῶν τους μέ τίς ταχείες κινήσεις τους· ἐκτελοῦν κόλπα πού θά μπορούσαν νά χαρακτηριστοῦν ὀφθαλμαπάτες. Βέβαια, στό ὡς ἄνω τηλεοπτικό πρόγραμμα οἱ θεατές παρακολούθησαν καί πιό σκληρές ἀπάτες. Οἱ διοργανωτές μέ τά πρόχειρα σκηνοθετημένα κόλπα ἀπέδειξαν πόσο ὑποτιμοῦν τή νοημοσύνη τῶν τηλεθεατῶν τους,

άλλά κυρίως τῶν παρευρισκομένων στό Στούντιο.

Ἄς μὴν ἀοριστολογοῦμε. Θά ἀναφέρουμε συγκεκριμένο κόλπο, τό ὁποῖο ἀποκαλύπτεται καί στόν πασίγνωστο διαδικτυακό τόπο *Youtube* στό «Ὁ διάδοχος τοῦ Uri Geller, Kolrome tis kremales». Ὁ ἐπίδοξος «μάγος»/«διάδοχος» θέλησε νά ἐντυπωσιάσει τό κοινό μέ τή δῆθεν δύναμη τῆς σκέψης του. Ἔβαλε στή σειρά πέντε πανομοιότυπες ἀγχόνες – τέσσερις ἀληθινές καί μία τῆς ὁποίας τό σχοινί, χωρισμένο σέ δύο κομμάτια, συνδεόταν μέ μαγνήτη. Ἡ «μαγεία» του ἐστιαζόταν στό γεγονός τῆς ἐπιλογῆς τῆς ψεύτικης ἀγχόνης, οὕτως ὥστε στό κατοπινό του πείραμα νά μὴν σκοτωθεῖ. Στίς σκηνές πού ὀπτικογραφήθηκαν, ἀποδεικνύεται πώς ἡ ὑπόθεση ἦταν προσυνηνομένη καί σκηνοθετημένη μέ συνεργασία τοῦ πρωταγωνιστῆ «μάγου», τῶν «ἀντικειμενικῶν» δημοσιογράφων πού «ἔλεγχαν», τῆς παραγωγῆς τῆς ἐκπομπῆς καί τῶν παρισταμέ-

νων στό Στούντιο. Ἡ πρώτη δημοσιογράφος στερέωσε τίς πέντε ἀγχόνες σ' ἓνα ξύλινο παραβάν, χωρίς νά τήν ἐλέγχει κανείς. Ἡ δεύτερη δημοσιογράφος πῆγε κατόπιν γιά νά ἀλλάξει τή σειρά τῶν θηλιῶν καί στό τέλος νά γυρίσει τό παραβάν, γιά νά βλέπει τό τηλεοπτικό κοινό. Αὐτή ἢ τελευταία, ὅμως, ξέχασε νά ἰσιώσει τήν ψεύτικη ἀγχόνη, τήν ὁποία τοποθέτησε ἡ πρώτη ἀνάποδα, γιά νά ξεχωρίζει. Τό παραβάν γύρισε, ἡ ἀλήθεια φάνηκε, οἱ διοργανωτές γελοιοποιήθηκαν καί ἀμέσως τό πλάνο ἄλλαξε. Στό ἐπόμενο πλάνο ὅλες οἱ ἀγχόνες ἦταν καθῶς πρέπει τοποθετημένες.

Ἐνα ἐρώτημα πού χρειάζεται νά μᾶς ἀπασχολήσει εἶναι: «Ποῖός τελικά γελοιοποιήθηκε»; Ὁ διαγωνιζόμενος «μάγος» δέν φάνηκε νά γελοιοποιήθηκε, μᾶς καί κέρδισε τό διαγωνισμό καί ἐπιβραβεύτηκε μέ τήν ἀνακήρυξή του ὡς «διάδοχο». Οἱ δύο δημοσιογράφοι πού βοήθησαν στό κόλπο, γιά νά «διασφαλιστεῖ» ἡ ἀντικειμενικότητα δέν φάνηκε νά γελοιοποιήθηκαν, διότι συνεχίζουν ἀκόμα νά ἔχουν μεγάλη ἀκροαματικότητα στά προγράμματά τους. Οὔτε καί ἡ παραγωγή τῆς ἐκπομπῆς δέν φάνηκε νά γελοιοποιήθηκε, ἀφοῦ τό ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ δέν ἐπηρεάστηκε διόλου. Ἐκεῖνοι πού γε-

λοιοποιήθηκαν εἴμαστε ὅλοι οἱ τηλεθεατές· καταντήσαμε παμφάγοι καταναλωτές σέ ὀτιδήποτε μᾶς προβάλλουν τά Μ.Μ.Ε. Οὔτε κἂν νά διαμαρτυρηθοῦμε γιά τήν ποιότητα τῶν προγραμμάτων, οὔτε νά «τιμωρήσουμε» τήν ἐκπομπή, ἐπιδεικνύοντας, ἔστω, τήν ἀδιαφορία μας.

Ἐν κατακλείδι, ὅ,τι εἶδους κόλπα κι ἂν ἦταν τά προβαλλόμενα – μαγεία, ψυχολογία ἢ ἀπάτη – τό κόστος τῆς ζημιᾶς εἶναι ἀπρόβλεπτο καί ἀνυπολόγιστο.

Πρῶτα, ἐπειδή δόθηκε ἡ ἐντύπωση στόν πολύ κόσμο πώς τριγύρω μας ὑπάρχουν «πανίσχυροι» μάγοι, παντοδύναμα πνεύματα, τά ὁποία ἐπιδρῶν στή ζωή μας. Ὅποιο πρόβλημα κι ἂν συναντήσει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος θά λύνεται εὐκόλα, καταφεύγοντας σέ μάγους.

Δεύτερο, παρακολουθώντας τό πρόγραμμα οἱ τηλεθεατές, νόμισαν ὅτι μυήθηκαν καί σέ μαγικά κόλπα. Δηλαδή ἐνοιώσαν πώς ἔλαβαν μέρος σέ κάτι μαγικό καί συναρπαστικό. Τό ἐπόμενο βῆμα εἶναι ὁ προσεταιρισμός ὁποιας μορφῆς μάγων γιά συμβουλές ἢ μύηση.

Τρίτο, ἀκόμα κι ἂν δέν ὑπῆρχε κανένα ἴχνος μαγείας στήν ἐκπομπή, θά ἔπρεπε νά εἶχε ἀπαγορευτεῖ ἡ προβολή της. Τώρα πιά, ἀνίλικοι καί ἐνίλικες

θεατές, διδάχτηκαν ἀπό τούς «μάγους» ποικίλους τρόπους δολοφονίας: μέ ἀπαγχονισμό, μέ καύση, τρυπώντας τό κρανίο μέ ἠλεκτρικό τρυπάνι ἢ κτυπώντας το μέ βαριοπούλα κ.ἄ.

Τί πετύχαμε; Καταφέραμε νά ἀμφισβητήσουμε τό Θεό, παρακολουθώντας μέ ἐμπιστοσύνη καί ἀγωνία τούς τηλεοπτικούς «μάγους». Καταφέραμε νά ἀλλοτριώσουμε τή ζωή μας, πιστεύοντας σέ μάγια καί ξόρκια. Καταφέραμε νά καταρρακώσουμε τήν ψυχή μας μέ ἀχρείαστες ἕως καί ψυχοβλαβεῖς καταστάσεις. Καταφέραμε νά σκορπίσουμε καί νά σκοτίσουμε τό νοῦ μας σέ ἀνώφελα καί ἐπικίνδυνα θεάματα. Καταφέραμε νά προσθέσουμε ἀγχος στόν ἤδη ἀγχομένο ἑαυτό μας, μήπως κάποια στιγμή τό παιδί μας γίνει αὐτόχειρας, δοκιμάζοντας ἰδίους χερσὶ τά κόλπα. Καταφέραμε, ἐκεῖνες τίς γιορτινές ἡμέρες τοῦ Δωδεκαμήνου, νά ὑποδεχτοῦμε στά σπίτια «τά δῶρα τῶν μάγων» καί νά φιλοξενοῦμε πλέον τίς συνέπειές τους...

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Πρωτοπρ. Σάββα Χατζηϊωνᾶ
Θεολόγου

Η παρουσία της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στή μεγάλη αὐτή χώρα τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας εἶναι πολύ πρόσφατη. Ὁ πρῶτος Ἰνδονήσιος ὀρθόδοξος Χριστιανός εἶναι ὁ Δανιὴλ Μπαμπάγκ, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπό πολλῶν χρόνων προσωπική ἀναζητήση, γνώρισε τό 1983 τήν Ὁρθοδοξία στήν Κορέα. Μετά ἀπό σύντομη παραμονή στό Ἅγιον Ὅρος, σπουδές στήν Ἀθήνα καί θεολογικές σπουδές στή Θεολογική Σχολή τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στή Βοστώνη, ἐπιστρέφει τό 1989 στήν Ἰνδονησία καί, ὡς ἱερομόναχος πλέον, ξεκινᾶ τό ἱεραποστολικό του ἔργο. Ἐξαίτιας τῶν προσπαθειῶν του, ἡ πρῶτη

ὀρθόδοξη κοινότητα στήν πόλη Σόλο τῆς Ἰάβας, εἶναι πλέον σήμερα γεγονός.

Σημαντική προσωπικότητα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἰνδονησίας ἀποτελεῖ, ἐπίσης, ὁ π. Χρυσόστομος Μανάλου. Ὁ π. Χρυσόστομος, προηγουμένως ὑπῆρξε προτεστάντης πάστορας. Αὐτός, κατά τή διάρκεια τῆς φοίτησής του στό Εὐαγγελικό Θεολογικό Σεμινάριο τῆς Ἰνδονησίας, ἀμφισβήτησε τή θέση ἑνός ἀπό τούς καθηγητές του, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη κλησία ἔπαψε νά ὑπάρχει πρὶν ἀπό αἰῶνες. Γι' αὐτό ἄρχισε νά ἐρευνᾶ καί νά ἀναζητεῖ τήν ἀλήθεια. Ἡ ἀναζητήσή του αὐτή ἐγινε ἀφορμή νά γνωρίσει τό συμπατριώτη του π. Δανιὴλ, ὁ ὁποῖος τό 1990 κατήχησε καί βάπτισε τόσο τόν ἴδιο, ὅσο καί τή σύζυγό του Ἐλισάβετ.

Ἀμέσως μετά, μέ τήν παρότρυνση καί στήριξη τοῦ τότε Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Διονυσίου, ὁ π. Χρυσόστομος μέ

τή σύζυγό του καί τό νεογέννητο κοριτσάκι τους μεταβαίνουν στή Θεσσαλονίκη, ὅπου μαθαίνουν τήν ἑλληνική γλῶσσα καί ἀρχίζουν καί οἱ δύο μεταπτυχιακές σπουδές στή Θεολογία. Παράλληλα μέ τίς σπουδές, γνωρίζουν, στήν πράξη πλέον, τό δόγμα καί τή ζωή τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἀνακαλύπτουν τόν πλοῦτο τῆς Θεολογίας πού διασώζεται στά πατερικά κείμενα. Γνωρίζουν ἀπό κοντά τόν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό καί τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση. Συνδέονται μέ πολλούς Ἑλλήνες Ὁρθοδόξους καί μέ ἱεραποστολικές Ὄργανώσεις, πού ἀργότερα θά ἀποδειχθοῦν πολύτιμοι συμπαραστάτες στό ἱεραποστολικό τους ἔργο. Τήν 1η Ὀκτωβρίου 1994 γίνεται στήν Ἄρτα ἡ εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ π. Χρυσοστόμου καί τήν ἐπομένη ἡ χειροτονία του εἰς πρεσβύτερον.

Μετά τήν περάτωση τῶν σπουδῶν τους, ἡ οἰκογένεια τοῦ π. Χρυσοστόμου Μανάλου ἐγκαθίσταται τό 1996 στή Νέα Ζηλανδία. Ἐκεῖ, ὁ π. Χρυσόστομος, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Μητροπολίτη Διονυσίου, ἐξυπηρετεῖ τίς ποιμαντικές ἀνάγκες τῶν ὀλιγάριθμων ὀρθόδοξων ἐνοριῶν γιά δύο χρόνια. Δέν ξεχνᾶ, ὅμως, τήν πατρίδα του. Ἡ καρδιά του, φλεγόμενη ἀπό ἱεραποστολικό ζῆλο, στρέφεται μέ νοσταλγία πρὸς τήν Ἰνδονησία. Μετά ἀπό ἐπίμονες

παρακλίσεις του, λαμβάνει τήν εὐλογία τοῦ οἰκείου Μητροπολίτη καί ἀναχωρεῖ τό 1998 γιά τήν Ἰνδονησία.

Γιά νά γίνει ἀντιληπτό τό μέγεθος αὐτοῦ τοῦ ἐγχειρήματος, παρατίθενται πιο κάτω κάποια βασικά γεωπολιτικά χαρακτηριστικά τῆς χώρας αὐτῆς.

Ἡ Ἰνδονησία ἔχει πληθυσμό 240 ἑκατομμυρίων πού κατοκεῖ σέ περίπου 6000 νησιά (ἀπό τά 17508 χιλιάδες νησιά πού περιλαμβάνονται στήν ἐπικράτειά της). Τό 86% τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Μουσουλμάνοι (ὁ μεγαλύτερος μουσουλμανικός πληθυσμός στόν κόσμο) καί μόλις 9% εἶναι Χριστιανοί, κυρίως Προτεστάντες. Οἱ Ὁρθόδοξοι σήμερα εἶναι μόλις 3000. Συνυπάρχουν 300 διαφορετικές φυλές καί ἐθνότητες, πού μιλοῦν 742 διαφορετικές γλῶσσες καί διαλέκτους. Ἡ Ἰνδονησία ἔχει συνολική ἔκταση περίπου δύο ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα, ἔχει ἑκατοντάδες ἠφαίστεια (τά 150 εἶναι ἐνεργά), μεγάλη βιοποικιλότητα, τεράστιο φυσικό καί ὀρυκτό πλοῦτο, ἀλλά καί ἀξαναπόφευκτη φτώχεια καί ἐξαθλίωση, λόγω τῆς δραματικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μεγάλων πόλεων.

Μέ σύνεση, ὁ π. Χρυσόστομος μέ τήν οἰκογένειά του ἀποφάσισε νά ἐγκατασταθεῖ στό Medan, στό

νησί της Σουμάτρας, όπου οι Μουσουλμάνοι δεν είναι τόσο φανατικοί, όσο στην Τάβα και άλλοι. Δεν προσπάθησε να προσπλυτίσει κανένα, παρά μόνο τελούσε με την πρεσβυτέρα και τα τρία παιδιά τους, καθημερινά, τί Θεία Λειτουργία, σ' ένα μικρό δωμάτιο του σπιτιού που ένοικίασε, και προσευχόταν να τους φωτίσει ο Θεός περί του πρακτέου. Τελικά, μετά από έξι μήνες έντονου προβληματισμού και προσευχής, αποφάσισε να βοηθήσει τα παιδιά της περιοχής του, ιδρύοντας σταδιακά και λειτουργώντας διάφορα σχολεία. Μετά από πολλούς μακροχρόνιους αγώνες και θυσίες, με τί βοήθεια φίλων από την Ελλάδα και τί Νέα Ζηλανδία και με την εύλογία του τότε Μητροπολίτη Χόνγκ Κόνγκ κ. Νικήτα, λειτούργησαν με επιτυχία τρία Νηπιαγωγεία, τρία Δημοτικά Σχολεία, δύο Γυμνάσια, ένα Λύκειο, ή Θεολογική Σχολή

«Απόστολος Παύλος» και ή Άκαδημία Διοίκησης και Ηλεκτρονικών Υπολογιστών «Τίμος Σταυρός». Παράλληλα, εξαιτίας της ανάγκης που δημιουργήθηκε για φιλοξενία πολλών παιδιών, δημιουργήθηκε το πρώτο Οικοτροφείο, που λειτουργεί άτυπα στο ίδιο του τό σπιτι. Έκει φιλοξενούνται περισσότερα από είκοσι παιδιά. Επίσης, για την ικανοποίηση των βασικών λατρευτικών αναγκών έγιναν και οι πρώτες μεταφράσεις της Θείας Λειτουργίας, του Προσευχηταρίου και μερικών πατερικών κεμένων.

Παρά τίς ανυπέβλητες δυσκολίες, ιδρύεται και λειτουργεί σήμερα στο Medan ή Κλινική «Θεοτόκος», ο ραδιοφωνικός σταθμός «Η Φωνή της Όρθοδοξίας» και, μόλις πρόσφατα, τον περασμένο Μάιο, ή πρώτη Όρθόδοξη Γυναικεία Ίερά Μονή της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου».

Πολλοί Ίνδονήσιοι γνώρισαν την Όρθοδοξία και βαπτίστηκαν.

Σύντομα αρκετοί απ' αυτούς χειροτονήθηκαν ιερείς. Δεν παρέμειναν όλοι στο Medan, αλλά επέλεξαν να αναλάβει ο καθένας τί δική του περιοχή, σέ αρκετές περιοχές της Ίν-

δονσίας, έπιτελώντας ουσιαστικά τό ίδιο ποιμαντικό-ιεραποστολικό έργο που ξεκίνησε ο π. Χρυσόστομος.

Η φροντίδα των κατά τόπους υπευθύνων ιερέων δεν περιορίζεται μόνο στην ικανοποίηση των εκπαιδευτικών και πνευματικών αναγκών των ανθρώπων, αλλά επεκτείνεται σ' όλο τό φάσμα των κοινωνικών δραστηριοτήτων και αναγκών τους. Λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τά παιδιά και τους νέους. Όργανώνονται συσσίτια και κτίζονται σπίτια για τόν έμπερίστατο άγροτικό πληθυσμό. Κυρίως, όμως, προσφέρουν την άληθινή πίστη, τόν ίδιο τό Χριστό. Τρέφουν πνευματικά τό λαό του Θεού, οδηγώντας τον στην έν Χριστώ θέωση.

Στό νησί Νίας, που έπλήγη άνελέπτα από τό καταστροφικό τσουνάμι, μετά από πρόσκληση των κατοίκων, έγινε πρόσφατα κατήχηση και βάπτισμα μεγάλου άριθμού κατοίκων. Επίσης, με τί βοήθεια διαφόρων Ίεραποστολικών Όργανώσεων, καθώς και του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κάτω από την πνευματική δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται ή Όρθόδοξη Έκκλησία της Ίνδονσίας, κτίστηκαν Σχολείο, Ναός και Κλινική για τίς ανάγκες των κατοίκων.

Η Κυβέρνηση της Ίνδονσίας, αναγνωρίζοντας από πολύ νωρίς

τήν προσφορά της Όρθόδοξης Έκκλησίας, την κατέταξε στις επίσημα άναγνωρισμένες θρησκείες της χώρας της.

Τελιώνοντας, θά λέγαμε πώς ή παρουσία της Όρθόδοξης Έκκλησίας στην Ίνδονσία, όπου σήμερα βιώνεται, κατά τό δυνατόν, τό αυθεντικό ήθος και ο ιεραποστολικός χαρακτήρας της Έκκλησίας, όπως αυτά διαφυλάχθηκαν ανά τους αιώνες στους κόλπους της, άποτελεί για όλους έμās ένα άφυπνιστικό κέλευσμα για μία πύο ουσιαστική σχέση με τό Χριστό και την Έκκλησία Του. Η πορεία των όρθόδοξων Χριστιανών της ίνδονσιακής γής, είναι, ταυτόχρονα, μία πρόσκληση προς έμās, ώστε να σταθοΰμε συνοδοιπόροι

- με όποιο τρόπο μπορούμε - στό τεράστιο ιεραποστολικό τους έργο που σύν Θεώ έπιτελείται. Τό πρώτο και ουσιαστικώτερο που ζητούν από έμās οι άδελφοί μας Ίνδονήσιοι Χριστιανοί, είναι οι προσευχές μας. Όστόσο, θά πρέπει να γνωρίζουμε πώς όποιαδήποτε βοήθεια τους προσφέρουμε, ενισχύοντας τό ιεραποστολικό τους έργο, είναι γι' αυτούς πολύτιμη και άξιοποιείται πάντοτε με τόν καλύτερο δυνατό τρόπο, αλλά, συνάμα, είναι έπιβεβαίωση πώς δεν είναι μόνοι στον άγώνα τους.

Γελούμε;

Έπιμέλεια
Πρωτοπρ. Γεωργίου Αντωνίου
Θεολόγου

«**Π**άνε δεκαπέντε χρόνια πού η Αμερικανίδα Καρολάιν Σίμοντς, γνωστή και ως “η γιατρός - καμπλοπάρδαλη”, περνάει πολλές ώρες καθημερινά στις παιδιατρικές ογκολογικές πτέρυγες γαλλικών Νοσοκομείων. Πρώην “κλόουν-γιατρός” στη Νέα Υόρκη, έχει ιδρύσει την οργάνωση “Rire Medecin” (Γέλιο Γιατρός) και την έχει οργανώσει αποτελεσματικά. Σήμερα καμιά τριανταριά από τους επαγγελματίες κλόουν της οργάνωσής της επισκέπτονται τά παιδιά πού νοσηλεύονται στά Νοσοκομεία του διαμερίσματος του Παρισιού. Υπάρχουν, επίσης, έννέα στη Μασσαλία, έξι στη Νάντη, πέντε στην Όρλεάνη. Δωρεές από ενώσεις και ιδιώτες, ή συμμετοχή των Νοσοκομείων και επιδοτήσεις του Υπουργείου Υγείας επιτρέπουν τή χρηματοδότηση των παραστάσεων αυτών και τή εκπαίδευση των κλόουν - μία εκπαίδευση διαρκή, πολύ αυστηρή, πού περιλαμβάνει μαθήματα χορού, τραγουδιού, αλλά

καί έθνοψυχιατρικής. Πρέπει, επίσης, νά μάθουν παιδικά παιχνίδια και τραγούδια σέ ξένες γλώσσες. “Για κάθε παιδί, ή στρατηγική προσέγγισης είναι διαφορετική”, εξηγεί ή Σίμοντς. “Ορισμένα είναι έντελώς άδρανή έπειτα από μία χημειοθεραπεία, άλλα πονούν. Κάνουμε για τό καθένα ένα χωριστό πρόγραμμα πού είναι στά μέτρα του και αυτό απαιτεί πολλή δουλειά”. Οί κλόουν ξέρουν από τί ακριβώς πάσχει τό κάθε παιδί, ώστε νά προσαρμόζουν τήν παράστασή τους όσο τό δυνατόν καλύτερα στις ανάγκες του. “Δέν ξέρουμε ποτέ πώς θά γίνουμε δεκτοί”, λέει ή Σίμοντς. “Το πρώτο βλέμμα του παιδιού δίνει μία ένδειξη. Δεκτικό ή κουρασμένο, έμεις προσαρμοζόμαστε στην κατάσταση του. Στο τέλος της δουλειάς, σημειώνουμε όλες τις παρατηρήσεις πού έχουμε κάνει σχετικά μέ τά παιδιά, ώστε νά τις έχουμε υπόψη για τήν επόμενη φορά”.

»“Είναι πολύ πιο εύκολο νά θεραπεύσει κάποιος ένα εύτυχισμένο παιδί”, συνοψίζει ή Καρολάιν Σίμοντς. Οί κλόουν δείχνουν στά παιδιά πώς ό πόνος δέν θά μείνει για πάντα και πώς ή χαρά μπορεί νά επιστρέψει. Άραγε χάρη στους κλόουν

γιατρεύονται περισσότερα παιδιά; Τό μόνο σίγουρο είναι πώς, χάρη στους κλόουν, τά παιδιά περνούν καλύτερα στις παιδιατρικές πτέρυγες των Νοσοκομείων. Και πώς τό γέλιο τους κάνει καλό. Κούραση, πονοκέφαλοι, πεπτικές διαταραχές, πόνοι στην πλάτη, άγχος και διάφοροι παιδικοί πόνοι δηλητηριάζουν συχνά τήν καθημερινότητα των μικρών άσθενών. Μέ τά νούμερα των κλόουν, τό γέλιο προσφέρει μία διέξοδο. Διαστέλλει τό θωρακικό κλωβό, κάνει... μασάζ στο ήπαρ, τό πάγκρεας, τά έντερα, ενώ ή επιτάχυνση της κυκλοφορίας του αίματος πού προκαλεί, επιτρέπει τήν καλύτερη “άρδευση” του σώματος. Κι, όμως, παρά τις ευεργετικές του ιδιότητες, τό γέλιο γίνεται όλο και πιο σπάνιο. Μία έρευνα, πού έχει γίνει παλιότερα στη Γαλλία, είχε δείξει πώς τό 1939 οί Γάλλοι περνούσαν γύρω στά δεκαεννέα λεπτά τήν ημέρα, γελώντας. Τό 1992 τό γέλιο τους είχε μειωθεί στά έξι λεπτά...» (κείμενο από «Τά Νέα», Αθηνών).

Κοινωνικό έργο, λοιπόν. Άξιόλογη προσπάθεια!

Αποφάσεις για τή νέα χρονιά

Έλένης Ανασταίου
Έκπαιδευτικού

«Καινούργιος χρόνος πάλι ξημερώνει και σβήνεται και χάνεται ο παλιός...».

Καλός ήταν ο παλιός ο χρόνος, δεν μπορώ να πω. Προσωπικά νιώθω ότι ήταν πολύ γεμάτος και με άφησε με μεγάλη ικανοποίηση μέσα μου, γιατί πέτυχα όσα είχα θέσει για στόχους της χρονιάς. Τό κάνω κάθε χρόνο αυτό. Τίς πρώτες μέρες του Γενάρη, παίρνω αποφάσεις και βάζω σκοπό μου να τίς εκπληρώσω μέχρι τό τέλος του χρόνου.

Πέρσι, λοιπόν, είχα αποφασίσει και είχα γράψει στό ημερολόγιό μου τά εξής:

Νά ψηλώσω τούς βαθμούς μου.

Νά κοιμάμαι νωρίς.

Νά μίν τσακώνομαι μέ τ' αδέρφια μου.

Νά πείσω τούς γονείς μου να πάμε διακοπές στην Ντίσνευλαντ.

Αυτά ήταν. Δεν είναι λίγα, μίν τά βλέπετε πού είναι μόνο τέσσερα. Ήταν δύσκολες αποφάσεις. Ειδικά αυτή ή τελευταία, νόμιζα ότι δεν θα την κατάφερνα μέ τίποτα. Αφού, όμως, πέτυχα όλα τά υπόλοιπα, δεν μπορούσαν να τό αρνηθούν οί γονείς μου κι, έτσι, τό καλοκαίρι τό περάσαμε στή Γαλλία. Καλά, δεν είχα όλο 100 στά διαγωνίσματα, ούτε μπορώ να πω ότι δεν τσακώθηκα ποτέ μέ τ' αδέρφια μου, αλλά προσπάθησα και τό πρόσεξαν όλοι. Όσο για τή δεύτε-

ρη απόφαση, τήν τήρησα: κοιμόμουν κάθε βράδυ μόλις άρχιζαν οί Ειδήσεις και μόνο τά Σαββατοκύριακα καθόμουν λίγο παραπάνω, για να δώ ποδόσφαιρο μέ τόν μπαμπά.

Έννοείται ότι θα συνεχίσω αυτές τίς καλές συνήθειες. Θέλω, όμως, και καινούργιες αποφάσεις για τό 2010. Φέτος, λοιπόν, παίρνω μία μόνο απόφαση:

Νά γίνω καλός Χριστιανός!

Τώρα, τί λέτε πού σάς φάνηκαν λίγες οί περσινές μου αποφάσεις; Φέτος είναι «χειρότερα» τά πράγματα. Κι, όμως... ξέρετε πόσα σημαίνει αυτή ή απόφαση; Δεν είναι λίγο πράγμα να γίνεις καλός Χριστιανός. Και δεν είναι μόνο ένα πράγμα. Τήν απόφαση αυτή τήν εμπνεύστηκα από τό Κατηχητικό. Κάθε φορά φεύγαμε μέ ένα «σύνθημα», για να γίνουμε, μέ τή βοήθεια του Θεού, καλύτεροι σέ κάτι. Τή μία βδομάδα να νικήσουμε τόν έγωισμό μας, τήν άλλη να αγαπάμε περισσότερο τούς συνανθρώπους μας, τήν παράλλη να βοηθάμε αυτούς πού έχουν ανάγκη, μετά να μί θυμώνουμε, ύστερα να προσευχόμαστε περισσό-

τερο, να νηστεύουμε, να πηγαίνουμε εκκλησία και άλλα τόσα. Κάθε φορά, όμως, για τόν ίδιο τελικό σκοπό. Για να γίνουμε πραγματικά παιδιά του Θεού και να κερδίσουμε τή Βασιλεία Του.

Εγώ θέλω, μέ τή Χάρη του Θεού, να κερδίσω τή Βασιλεία Του, γι' αυτό θέλω να τά πετύχω όλα αυτά. Ξέρω ότι είναι πολλά και, ίσως, δεν τά καταφέρω όλα μέχρι του χρόνου, αλλά θα κρατήσω αυτή τήν απόφαση και του άλλου και του άλλου, αν χρειαστεί, μέχρι να τήν πετύχω. Είναι πολύ σημαντική, είναι ή πιο σημαντική από όλες όσες έχω γράψει στό ημερολόγιό μου από τότε πού έμαθα να γράφω και άρχισα να τίς σημειώνω. Και γι' αυτήν θα προσπαθώ συνέχεια, γιατί ένας καλός Χριστιανός - ή τουλάχιστον κάποιος πού θέλει να γίνει καλός Χριστιανός - προσέχει όλες του τίς πράξεις, τίς σκέψεις, τά λόγια, κάθε στιγμή, όπου κι αν βρίσκεται.

Καλή χρονιά, λοιπόν, μέ μία μόνο απόφαση, απόφαση ζωής: **Νά γίνουμε καλοί Χριστιανοί!**

